

RECOMANDĂRI PRIVIND PREDAREA ȘI ÎNVĂȚAREA CU PRIVIRE LA HOLOCAUST

Alianța Internațională privind Comemorarea Holocaustului (IHRA)

Prima ediție publicată în 2019 de către IHRA de către Alianța Internațională privind Comemorarea Holocaustului (IHRA)

ISBN-979-3-00-064374-3

Despre IHRA

IHRA reunește guverne și experți în scopul consolidării, progresului și promovării educației despre Holocaust, precum și a cercetării și a comemorării Holocaustului, precum și pentru implementarea angajamentelor cuprinse în Declarația de la Stockholm din anul 2000.

IHRA (cunoscută anterior drept Grupul de Lucru pentru Cooperare Internațională în domeniul Educației, Cercetării și Comemorării Holocaustului sau ITF) a fost inițiată în 1998 de către fostul prim-ministru suedez Göran Persson. Astăzi, rețeaua IHRA cuprinde peste 40 de țări, precum și organizații internaționale-partenere de maximă importanță, care au drept scop abordarea aspectelor legate de Holocaust.

Rețeaua de experți IHRA cuprinde reprezentanți ai celor mai proeminente instituții la nivel mondial specializate în educația, comemorarea și cercetarea în domeniul Holocaustului. Între 2019 și 2023, experții și reprezentanții politici ai IHRA își concentrează eforturile în direcția protejării arhivelor istorice și a combaterii distorsiunilor.

DESPRE ACEASTĂ PUBLICAȚIE

Această publicație conturează îndrumări preliminare, create de experții IHRA, pentru profesori și pentru cei care elaborează politici educaționale și apariția sa nu ar fi fost posibilă fără numeroasele contribuții oferite de către delegați, din întreaga rețea IHRA, reprezentând toate delegațiile. Mulțumiri speciale următorilor experți: Jennifer Ciardelli (SUA), Niels Weitzkamp (Olanda), Andrea Szonyi (Ungaria), Benjamin Geissert (Norvegia), Wolf Kaiser (Germania), Paula Cowan (Marea Britanie), Lena Casiez (Franța) și Yessica San Roman (Spania).

Prefață

Dr. Kathrin Meyer - Secretar Executiv IHRA

„S-a întâmplat o dată. Ar fi trebuit sa nu se întâmple, dar s-a întâmplat. Trebuie să nu se mai întâmple vreodată, dar s-ar putea. De aceea educația despre Holocaust este fundamentală”

Cu aceste cuvinte puternice a început Göran Persson Forumul Internațional despre Holocaust de la Stockholm, din anul 2000. Pe parcursul celor trei zile ale Forumului, rolul educației a fost subliniat în mesajele transmise de șefii de stat, de profesori, de istorici și de supraviețuitori. Părea clar pentru toți cei adunați la Stockholm, la o jumătate de secol după finalul Holocaustului, că este responsabilitatea comună a comunității internaționale în a sprijini tânăra generație să reflecteze asupra istoriei Holocaustului și consecințelor sale.. Educația a fost și rămâne piatra de temelie a eforturilor derulate de IHRA pentru a se asigura ca memoria Holocaustului nu va fi uitată niciodată.

Atunci când îi privesc pe cei peste 300 de delegați, care alcătuiesc rețeaua IHRA, mă simt inspirată de pasiunea și de profunzimea cunoașterii pe care fiecare dintre delegații noștri o aduce la masa discuțiilor. Dar un lucru pe care l-am învățat de-a lungul carierei mele este acela că doar pasiunea și cunoașterea nu sunt suficiente. Inițiativele excelente ale societății civile nu sunt de ajuns. Avem nevoie, de asemenea, de angajamentul politic al guvernelor, a căror responsabilitate este să asigure educația pe scară largă a societăților din aceste state. Profesorii și cei implicați în domeniul educației contează pe acest sprijin pentru a consolida și a încuraja munca excelentă care este realizată.

În toate statele membre IHRA, o varietate de instituții – incluzând instituțiile internaționale partenere – acționează neobosit atât pentru educația elevilor, precum și pentru formarea profesorilor și a celor care activează în domeniul educației și pentru acordarea de competențe acestora. Grație acestor instituții, o varietate de resurse educaționale de înaltă calitate există în statele membre IHRA și mai mult decât acestea. Și mulțumită delegaților noștri, am plăcerea să prezint aceste Recomandări privind Predarea și Învățarea Holocaustului, pentru a completa și a

ocupa locul care le revine printre aceste resurse. Sunt încântată că acest volum este publicat în parteneriat cu UNESCO și am speranța că și alte organizații vor sprijini eforturile noastre privind diseminarea acestora. Aceste Recomandări reprezintă o realizare deosebită în numele tuturor experților noștri și îl felicit pe fiecare dintre ei pentru expertiza lor și pentru contribuția lor deosebită.

Declarația de la Stockholm afirmă că „Noi vom promova educația despre Holocaust în școlile și în universitățile noastre, în comunitățile noastre și totodată încurajăm această educație în alte instituții”. Aceste Recomandări privind Predarea și Învățarea Holocaustului ne aduc cu un pas mai aproape de îndeplinirea acestui angajament.

CUPRINS

8	REZUMAT	
11	INTRODUCERE	
16	DE CE SĂ PREDAM DESPRE HOLOCAUST	
20	CE SĂ PREDAM DESPRE HOLOCAUST	
27	CUM SĂ PREDAM DESPRE HOLOCAUST	
51	LISTA CU TERMENII-CHEIE	
58	DECLARAȚIA DE LA STOCKHOLM ȘI DEFINIȚIILE DE LUCRU LA NIVELUL IHRA	
64	RESURSE SUPLIMENTARE	

DE CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Argumente-cheie privind predarea despre Holocaust

CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Scopul și dimensiunea Holocaustului

De ce și cum s-a întâmplat Holocaustul

Contexte și evoluții

Înțelegere conceptuală

CUM SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Principii generale

Activități de învățare și abordări cuprinzătoare

Gândire critică și auto-reflecție

Surse și resurse privind predare și învățarea efectivă

Legătura dintre istorie și prezent: Holocaustul, genocidurile și violările drepturilor omului.

1. REZUMAT

Holocaustul a reprezentat persecutarea sistematică și uciderea evreilor de către Germania nazistă și colaboratorii acesteia, organizată de către stat, între 1933 și 1945. Un genocid extins pe un întreg continent, care a distrus nu doar indivizi și familii, dar și comunități și culturi care s-au dezvoltat de-a lungul secolelor. Holocaustul a apărut în contextul persecuțiilor și al crimelor realizate de naziști, care au avut drept țintă numeroase grupuri suplimentare. Sesiunile de lucru și activitățile ar trebui întotdeauna să-i ajute pe cei care învață să progreseze în privința cunoștințelor despre această distrugere fără precedent și să păstreze memoria indivizilor și a grupurilor persecutate și anihilate. Profesorii și elevii ar trebui încurajați și autorizați să reflecteze asupra întrebărilor de natură morală, politică și socială, ridicate de către Holocaust și asupra relevanței acestora la momentul actual.

Beneficiind de expertiza delegaților din peste 30 de țări membre, Recomandările IHRA privind Predarea și Învățarea Holocaustului sunt gândite să furnizeze o bază pentru cei care elaborează politici publice, practicieni și actori în domeniul educației, care îi va ajuta:

1. Să dezvolte cunoașterea despre Holocaust, asigurarea acurateții în ceea ce privește înțelegerea și cunoașterea fiecărui individ și conștientizarea cu privire la posibilele consecințe ale antisemitismului.
2. Să creeze medii educaționale implicate pentru învățarea cu privire la Holocaust.
3. Să promoveze gândirea critică și reflectivă cu privire la Holocaust, inclusiv abilitatea de a combate negarea și distorsionarea Holocaustului.
4. Să contribuie la educația pentru drepturile omului și pentru prevenirea genocidului

DE CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Pe lângă înzestrarea celor care învață, cu un nivel de cunoștințe cu privire la un eveniment care a constituit o provocare fundamentală pentru valorile umane, Educația despre Holocaust le oferă elevilor oportunitatea să înțeleagă unele mecanisme și procese care duc la genocid și la alegerile pe care oamenii le-au făcut pentru a grăbi, a accepta sau pentru a rezista în fața procesului

persecuției și crimei, recunoscând că aceste alegeri au fost câteodată făcute în condiții extraordinare.

Secțiunea privind DE CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST cuprinde o serie de înțelesuri profunde. Actorii relevanți din domeniul educației pot folosi acest cadru pentru studierea acestui eveniment din trecut și cum modelează prezentul. Predarea și învățarea despre Holocaust oferă o șansă esențială pentru a inspira gândirea critică, conștientizarea socială și dezvoltarea personală.

CE SĂ PREDAM DESPRE HOLOCAUST

Recomandările au drept scop aprofundarea înțelegerii Holocaustului formulând întrebări cruciale privind contextul istoric al acestei tragedii, scopul său, dimensiunile sale și de ce și cum s-a petrecut. Secțiunea prezintă o serie de întrebări critice pe care profesorii pot să le utilizeze pentru a crea un cadru privind examinarea Holocaustului. Sunt propuse patru întrebări esențiale:

- Care au fost condițiile istorice și etapele-cheie în cadrul acestui genocid?
- De ce și cum au participat oamenii sau cu au devenit complici la aceste crime?
- Cum au răspuns evreii la persecuție și la crimele în masă?
- De ce și cum au rezistat unii oameni acestor crime?

Mai multe întrebări detaliate sunt oferite pentru a-i sprijini pe elevi să exploreze, cum și de ce a putut avea loc Holocaustul, dintr-o varietate de perspective. Întrebările presupun examinarea condițiilor și a comportamentelor înainte, în timpul și după Cel de-al Doilea Război Mondial. Acestea încurajează studierea legăturilor dintre Holocaust și alte atrocități în masă, comise de către naziști și colaboratorii lor, cum ar fi genocidul împotriva comunităților Roma și Sinti. Acestea îi încurajează pe profesori să exploreze cine a fost responsabil și complice și ce anume a motivat comportamentul călăilor, colaboratorilor, martorilor tăcuți și a salvatorilor. Acestea pun în lumină marea varietate de răspunsuri privind victimele. Acestea, sugerează, de asemenea, discutarea relevanței istoriei Holocaustului prin întrebările actuale privind, de exemplu, politica față de refugiați, consecințele violării drepturilor omului nu doar pentru indivizii în cauză, dar pentru societăți ca întreg și eforturile pentru prevenirea genocidului.

CUM SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Înainte de orice alt considerent, profesorii ar trebui să fie încrezători că despre Holocaust se poate învăța eficient și cu succes în condițiile unei pregătiri atente și utilizând materiale adecvate. Secțiunea „Cum să înveți despre Holocaust” discută posibilitățile și provocările pentru Educația despre Holocaust, prezentând abordări și metode practice de aplicat atât în mediul educațional formal, cât și în cel informal. Este accentuată importanța exactității și preciziei în ceea ce privește faptele istorice, comparațiile istorice și limbajul utilizat. Secțiunea încurajează utilizarea unor abordări centrate pe elev care susțin gândirea critică și reflecția. Se acordă atenție importanței selectării surselor primare și secundare adecvate pentru cursanți, care clarifică individualitatea și influența personajelor istorice. Secțiunea discută, de asemenea, despre importanța includerii unui context istoric nuanțat și evitarea comparațiilor scoase din contextul istoric atunci când se explorează Holocaustul în domenii precum prevenirea genocidului și drepturile omului.

INTRODUCERE

“Noi ne luăm cu toții un angajament pentru încurajarea studiului Holocaustului în toate dimensiunile sale. Vom promova educația cu privire la Holocaust în școlile noastre și în universități, în comunitățile noastre și o vom încuraja în alte instituții”. (Articolul 5 din Declarația de la Stockholm, 2000)

FUNDAMENT ȘI JUSTIFICARE

Holocaustul a fost un eveniment hotărâtor în istoria lumii, care a depășit granițele geografice și care a afectat toate segmentele societății pe care le-a atins. După zeci de ani, societățile continuă să se confrunte cu memoria Holocaustului, în modalități care se intersectează cu realitățile noastre contemporane. Educația cu privire la Holocaust constituie o ocazie esențială, pentru a inspira gândirea critică, conștientizarea socială și dezvoltarea personală. Totuși, această temă vastă poate, de asemenea, să ofere provocări profesorilor, ca urmare a naturii sale traumatice, proporțiilor sale și a modului sensibil în care interacționează cu provocări precum rasismul și antisemitismul, aflate într-o continuă dinamică. Alianța Internațională pentru Comemorarea Holocaustului (IHRA) reunește guverne și experți din peste 30 de state membre, pentru a întări, a înainta și a promova educația, comemorarea și cercetarea despre Holocaust, în întreaga lume.

IHRA se află într-o poziție unică în ceea ce privește oferirea unor recomandări cuprinzătoare privind educația cu privire la Holocaust, bazate pe expertiza delegaților săi la nivel internațional. Scopul predării și al învățării cu privire la Holocaust s-a extins în termenii profesionalizării, instituționalizării și a globalizării. Membrii IHRA realizează noi descoperiri istorice și un angajament sporit privind educația, comemorarea și cercetarea cu privire la Holocaust.

Chiar și așa, analiza efectuată de IHRA cu privire la Educația despre Holocaust a dezvăluit o serie de aspecte îngrijorătoare. Lacune semnificative legate de cunoașterea și înțelegerea Holocaustului, mituri și prejudecăți răspândite și o tendință de a evita întrebările dificile privind istoriile naționale, toate acestea au fost identificate drept provocări la adresa predării și a învățării cu privire la Holocaust. În plus, națiunile au istorii diferite și legitimează descrieri despre Holocaust, precum și diferite cadre educaționale, pedagogii și tradiții, care trebuie luate în considerare. Bazate pe experiența comună și părerea experților, precum și pe răspunsul de la actorii

din domeniul educației din statele membre IHRA, Recomandările de față oferă realizatorilor de politici publice, practicienilor și profesorilor, un cadru privind educația cu privire la Holocaust. Aceste Recomandări nu sunt gândite drept ținte imediate, care trebuie implementate și atinse integral, ci, mai degrabă structuri și abordări, pe baza cărora practicienii, profesorii și realizatorii de politici publice pot să lucreze împreună.

SCOPURILE RECOMANDĂRII

Reprezentând o actualizare a principiilor orientative originale privind predarea despre Holocaust, aceste Recomandări revizuite contribuie la un dialog neîntrerupt între membrii comunității academice, realizatorii de politici publice, profesorii și diverșii membri ai societății, cu privire la relevanța și importanța predării și învățării cu privire la Holocaust la momentul actual. Recomandările au scopul de a oferi o bază pentru realizatorii de politici publice, practicieni și profesori, care îi va sprijini pe aceștia:

1. Să își dezvolte cunoștințele despre Holocaust, asigurând exactitatea cunoașterii și înțelegerii individuale și creșterea gradului de conștientizare a posibilelor consecințe ale antisemitismului.
2. Să creeze medii de predare angajante pentru învățarea cu privire la Holocaust.
3. Să promoveze gândirea critică și reflexivă despre Holocaust, incluzând activitatea de contracara a negării și distorsionării Holocaustului.
4. Să contribuie la educația privind Drepturile Omului și prevenirea genocidului.

DEFINIREA HOLOCAUSTULUI

Așa cum s-a menționat în Secțiunea 3.1, educația relevantă cu privire la Holocaust implică folosirea constantă și riguroasă a termenilor. Termenii “Holocaust” și “Shoah” se referă la un eveniment genocidar specific în istoria secolului al XX-lea: persecuția și uciderea sistematică organizată de stat a evreilor, de către Germania nazistă și colaboratorii săi, între anii 1933 și 1945. Punctul culminant al persecuțiilor și al crimelor a fost atins în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Acest genocid s-a petrecut în contextul persecuțiilor și al crimelor realizate de naziști, care vizau, de asemenea, și alte grupuri, incluzând genocidul cetățenilor aparținând grupurilor Roma și Sinti.

Educația cu privire la Holocaust are în atenție discriminarea, persecuția și genocidul evreilor de către regimul național-socialist și de către colaboratorii acestuia și consideră, de asemenea, că înțelegerea crimelor naziste împotriva victimelor de origine non-evreiască este esențială pentru înțelegerea Holocaustului. De la momentul când agresiunea și persecuția naziștilor s-au extins dincolo de granițele Europei continentale și ale Africii de Nord, predarea cu privire la

Holocaust poate de asemenea să includă în cadrul înțelegerii sale și modul cum a fost tratată comunitatea evreiască din Africa de Nord.

În general, Recomandările de față se aplică, de asemenea, și predării și învățării despre genocidul împotriva comunităților Rroma și Sinti, chiar dacă acest studiu presupune cunoștințe specifice despre istoria minorității și bazele anti-gipsismului, precum și persecuția nazistă și politica de anihilare (o politică înrădăcinată în ideologia rasială). Este important să înțelegem că atitudinea bazată pe prejudecată și resentiment împotriva comunităților Sinti și Rroma este profund înrădăcinată în istoria Europei și că genocidul comunităților Sinti și Rroma a fost neglijat și negat după război, fiind recunoscut în mod oficial abia în anul 1982. Comitetul IHRA privind genocidul comunității Rroma își propune să crească gradul de conștientizare referitor la genocidul comunității Rroma în perioada regimului național-socialist și să crească angajamentul IHRA privind informarea, educarea, cercetarea și comemorarea genocidului comunității Rroma (a se vedea resursele suplimentare).

PREDAREA

În general, educația cu privire la Holocaust ar trebui:

- **Să aprofundeze cunoașterea** despre această distrugere fără precedent;
- **Să păstreze memoria** acelor indivizi și acelor grupuri specifice care au fost persecutate și ucise;
- **Să încurajeze** reflecția profesorilor și a elevilor în privința întrebărilor de natură morală, politică și spirituală, pe care le presupun evenimentele asociate Holocaustului și relevanța lor la momentul actual.

DESCRIEREA

Recomandările sunt împărțite în următoarele secțiuni:

1. Justificarea și Fundament: **De ce să predăm despre Holocaust?**
2. Conținutul: **Ce să predăm despre Holocaust?**
3. Pedagogie: **Cum să predăm despre Holocaust?**
4. Resurse suplimentare: **Mai multe informații de la alte organizații** care furnizează materiale pentru educația cu privire la Holocaust și o listă a termenilor-cheie.

CINE POATE SĂ BENEFICIEZE DE ACESTE RECOMANDĂRI?

Recomandările sunt menite să vină în sprijinul realizatorilor de politici, al profesorilor și al altor părți interesate, în contexte educaționale deopotrivă formale și informale. În timp ce profesioniștii joacă diverse roluri în mediile lor educaționale, toți pot să beneficieze de gândirea critică cu privire la *De ce*, *Ce* și *Cum să predăm* despre Holocaust.

Profesorii sunt sfătuiți să citească Secțiunile 1 și 2 înainte să planifice conținutul lecțiilor și să citească Secțiunea 3 pentru a lua decizii legate de perspectivele privind predarea. Profesorii ar putea găsi util să folosească Secțiunea 3 drept un instrument, care să vină în sprijinul reflecției și al evaluării predării lor, după ce au oferit aceste lecții. Procedând astfel, Recomandările de față vor fi utile atât pentru profesorii experimentați, precum și pentru cei debutanți în privința educației cu privire la Holocaust. Diagrama de mai jos reprezintă un model al acestui proces.

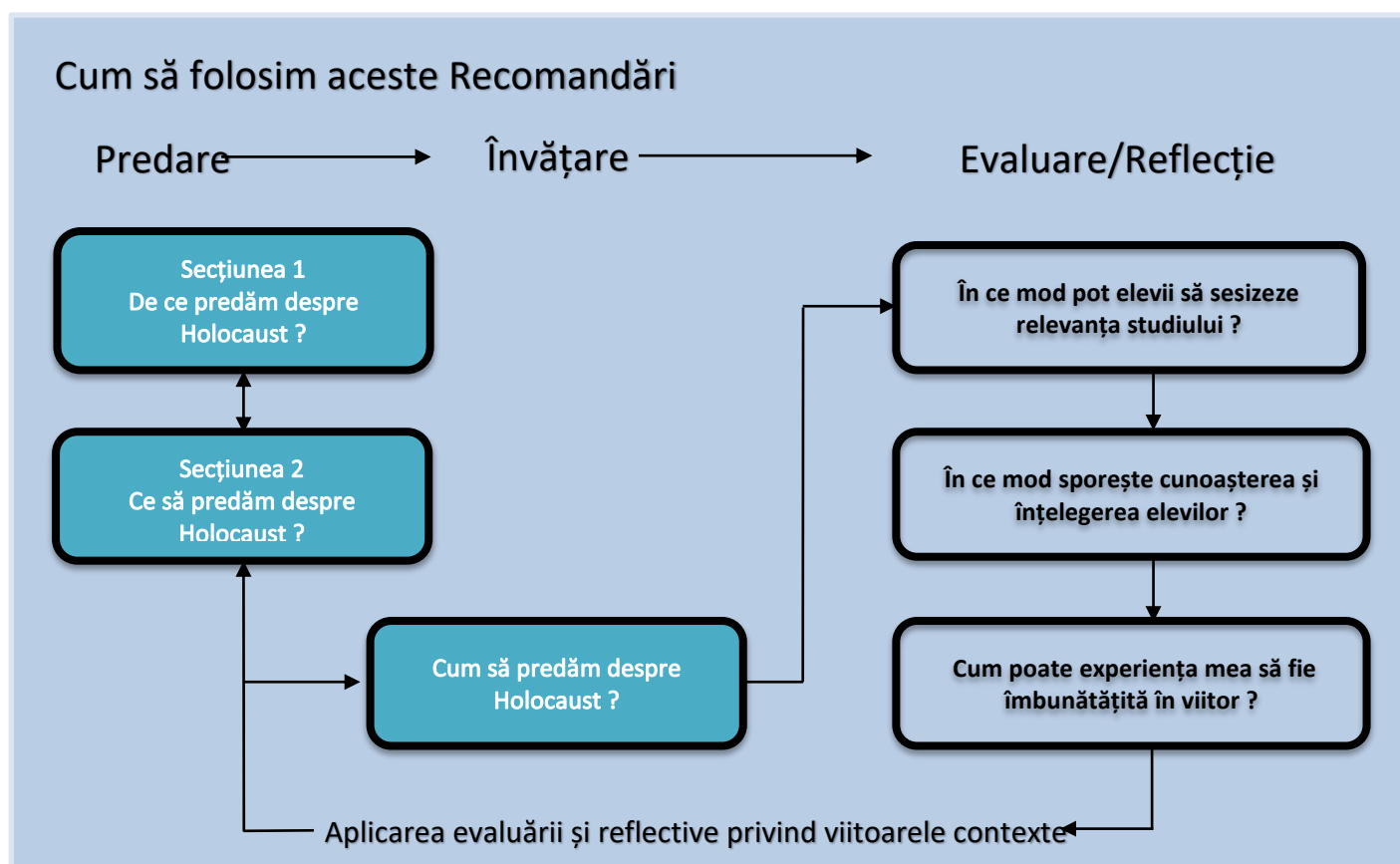

Figura 1. Cum să utilizăm aceste recomandări

1. DE CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Este esențială luarea în considerare a modului cum să realizăm cel mai bine o examinare semnificativă și relevantă și a Holocaustului, pentru elevi, în contextele lor naționale. Această secțiune are scopul să-i sprijine pe realizatorii de politici, conducerea școlii, profesori și alte părți interesate să formuleze argumente privind educația cu privire la Holocaust, prin abordarea unei varietăți de obiective la care poate face apel examinarea Holocaustului. Acest aspect este de o importanță deosebită pentru statele membre IHRA care s-au angajat să promoveze predarea și învățarea despre Holocaust, în sistemul lor de învățământ.

Educația cu privire la Holocaust oferă o șansă esențială pentru a inspira gândirea critică, conștientizarea socială și dezvoltarea personală. Holocaustul, un eveniment hotărâtor în istoria lumii, a depășit granițele geografice, a afectat toate segmentele societăților și a apărut în contextul Celui de-al Doilea Război Mondial. După zeci de ani, societățile au continuat să se confrunte cu memoria și cu urmările istorice ale Holocaustului în mijlocul provocărilor contemporane. Acestea includ antisemitismul persistent și xenofobia, dezvăluind genociduri pe mapamond, criza în derulare a refugiaților și amenințările la adresa multor norme și valori democratice. Acest aspect are o relevanță deosebită, având în vedere atât ascensiunea guvernelor care își exercită puterea în mod autoritar, precum și a populiştilor și a mișcărilor extremiste din interiorul democrațiilor liberale.

Profesorii care activează în cadre formale (cum sunt școlile) și în cadre informale (precum muzeele și alte entități similare) pot să-i implice pe elevi prin intermediul unor abordări responsabile, bazate pe fapte, făcând apel și la alte discipline de studiu. Deși unic în timp și spațiu, Holocaustul a fost, totuși, un eveniment generat de oameni, care ridică întrebări ce constituie provocări la adresa responsabilității individuale și colective, a înțeleșului cetățeniei active și a structurilor și a normelor sociale care pot deveni periculoase pentru anumite grupuri și pentru societate, ca întreg.

ARGUMENTE-CHEIE PRIVIND ÎNVĂȚAREA DESPRE HOLOCAUST

- Holocaustul a reprezentat o **încercare fără precedent de asasinare a tuturor evreilor din Europa** și astfel, de nimicire a culturii acestora; în mod fundamental, această tentativă a pus la încercare fundamentele valorilor umane.
- Studiul Holocaustului subliniază faptul că **genocidul este mai degrabă un proces care poate fi contestat și care este posibil să fie oprit, decât un eveniment spontan și inevitabil**. Holocaustul a demonstrat modul cum o națiune poate folosi structurile sale birocratice, procesele și expertiza tehnică, concomitent cu înregimentarea a numeroase segmente ale societății, pentru implementarea politicilor de-a lungul timpului, care au variat de la excludere și discriminare, până la genocid.
- Examinarea istoriei Holocaustului **poate ilustra rolul factorilor istorici, sociali, religioși, politici și economici în erodarea și distrugerea valorilor democratice și a drepturilor omului**. Acest studiu poate facilita dezvoltarea, în rândul elevilor, a înțelegerii privind mecanismele și procesele care conduc la genocid, acest aspect conducând, la rândul său, la o reflecție privind importanța domniei legii și a instituțiilor democratice. Aceasta poate să le confere elevilor atât capacitatea să identifice acele circumstanțe care pot amenința sau care pot eroda aceste structuri, precum și capacitatea să reflecteze asupra propriului rol și a responsabilității lor în protejarea acestor principii, cu scopul de a preveni violările drepturilor omului, care au potențialul de a escalada și de a deveni atrocități în masă.
- Educația despre Holocaust constituie o **oportunitate de a dezvoltă și de a analiza deciziile și acțiunile pe care le-au luat (sau pe care nu le-au luat) o serie de persoane în momentul prefigurării tragediei**. Acest aspect ar trebui să ne reamintească faptul că deciziile au consecințe, indiferent de complexitatea situațiilor în contextul cărora sunt luate. Holocaustul cuprinde o gamă de indivizi, instituții, organizații și agenții guvernamentale la nivel local, regional, național, global. Analiza și înțelegerea acțiunilor care s-au desfășurat sau nu, la diferite niveluri, în timpul Holocaustului, ridică o serie de întrebări complicate despre cum au răspuns indivizii și grupurile la evenimentele în timpul Holocaustului. Dacă atenția se concentrează pe calculele politice ale națiunilor sau dacă au la bază preocupările zilnice ale indivizilor

(incluzând , spre exemplu, teama, presiunea semenilor, aviditatea sau indiferența), este clar că dinamica care au fost resimțite drept familiare sau obișnuite au condus la rezultate neobișnuite.

- Educația cu privire la Holocaust poate **să le ofere elevilor acele competențe privind interpretarea critică și evaluarea manifestărilor culturale și ale reprezentărilor referitoare la acest eveniment, reducând astfel riscul de a fi manipulați.** În multe țări, Holocaustul a devenit o temă sau un subiect reflectat, în mod uzual, atât în cultura populară, dar și în discursul politic, cel mai adesea prin intermediul reprezentărilor media. Educația cu privire la Holocaust poate să-i ajute pe elevi să identifice distorsiunile și inexactitatea, atunci când Holocaustul este folosit drept un instrument retoric în sprijinul abordării unor probleme prioritare de natură socială, politică și morală.
- **Studiul antisemitismului în contextul ideologiei naziste pune în lumină manifestările și ramificațiile prejudecăților, ale stereotipurilor, ale xenofobiei și ale rasismului.** Antisemitismul persistă, ca urmare a Holocaustului, iar realitatea demonstrează că acesta este în creștere. Educația cu privire la Holocaust generează un cadru pentru examinarea istoriei și a evoluției antisemitismului – un factor esențial care a făcut ca Holocaustul să fie posibil. Examinarea diferitelor instrumente folosite pentru promovarea antisemitismului și a urii - incluzând aici discursul periculos, propaganda, manipularea mediei, violența îndreptată împotriva unui grup, poate să-i ajute pe elevi să înțeleagă mecanismele utilizate pentru divizarea comunităților.
- Educația despre Holocaust poate, de asemenea, să-i ajute pe elevi **să comemoreze victimele Holocaustului, fapt care în multe țări a devenit o parte a practicii culturale.** În cadrul programei școlare, elevii sunt adesea invitați să participe la zilele memoriale internaționale și locale și la evenimente comemorative. Comemorarea nu poate înlocui învățarea, dar studiul Holocaustului este esențial pentru a-i ajuta pe elevi să-și construiască acea cunoaștere și înțelegere necesară pentru comemorări semnificative din prezent și să perpetueze această practică de ordin cultural în viitor. În același mod, comemorarea poate să-i ajute pe participanți să se implice în acel demers emoțional, care constituie o parte a studiului istoriei sensibile sau traumatizante, creând un spațiu pentru reflecția filosofică, religioasă ori politică, în privința căruia programa universitară face eforturi pentru a-l integra.

2. CE SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Educația cu privire la Holocaust variază în funcție de contextele naționale și locale. Aceste contexte vor influența deciziile privind care probleme trebuie explorate mai în profunzime și care trebuie abordate mai concis.

Timpul alocat predării cu privire la Holocaust, trebuie, în orice caz, să fie suficient, pentru ca elevii să fie capabili să răspundă la următoarele întrebări, în moduri mai degrabă semnificative decât superficiale:

- Care au fost condițiile istorice și etapele cheie privind derularea acestui genocid?
- De ce și în ce fel au participat oamenii sau au devenit complici la aceste crime?
- Cum au răspuns evreii la persecuție și la uciderea în masă?
- De ce și în ce fel unii oameni au rezistat acestor crime?

Problemele și întrebările ridicate în această secțiune nu au intenția de a epuiza această temă, ci mai degrabă ele sunt gândite să reprezinte un set format din principalele obiective de învățare și conținuturi. Aveți în vedere că preocupările privind Holocaustul se vor schimba de-a lungul timpului; întrebări care nu par relevante astăzi, pot să devină foarte importante pe viitor. Ținând cont de acest avertisment, profesorii sunt încurajați să le permită elevilor să cerceteze problematicile și întrebările care urmează.

Ce să predăm: noțiunile istorice de bază

Holocaustul a reprezentat persecutarea sistematică și uciderea evreilor organizată de către stat în Germania nazistă și colaboratorii săi, între 1933 și 1945. Un genocid care s-a extins pe întregul continent și care a distrus nu doar indivizi și familii, ci și comunități și culturi care s-au dezvoltat de-a lungul secolelor.

- Care au fost etapele-cheie, momentele cruciale și deciziile în procesul genocidului?
- Cum și de ce oamenii au ucis/participat/devenit complici la aceste crime?
- Cum au răspuns evreii la persecuție și la uciderea în masă?

Figura 2: Ce să predăm: noțiunile istorice de bază

Precursori	Ascensiunea naziștilor	Al Doilea Război Mondial	Contextul postbelic: consecințele imediate
-Anti-iudaismul european -Dezvoltarea antisemitismului și a rasismului -Impactul Primului Război Mondial	-Evreii în ideologia și propaganda nazistă -Răspunsul societății germane la adresa naziștilor, înainte și după preluarea puterii -Răspunsul comunității internaționale cu privire la guvernarea nazistă și la măsurile luate de naziști	-Impactul războiului asupra persecutării evreilor -Rezistență și salvare -Operațiunile privind asasinările în masă realizate de Einsatzgruppen -Planificarea deciziei de exterminare a comunității evreiești din Europa - Rolul lagărelor în privința “Soluției finale” -Impactul sfârșitului celui De-al Doilea Război Mondial	-Situația supraviețuitorilor după eliberare - Justiția de tranziție

2.1 SCOPUL ȘI ARIA DE EXTINDERE A HOLOCAUSTULUI

Elevii ar trebui să cunoască și să înțeleagă faptul că Holocaustul a reprezenta un genocid extins pe un întreg continent, care a distrus nu doar indivizi și familii, ci comunități întregi și culturi care s-au dezvoltat în Europa de-a lungul secolelor.

2.2 DE CE ȘI CUM S-A ÎNTÂMPLAT

Elevilor ar trebui să le fie oferite oportunități pentru cercetarea cauzelor și a modului cum s-a întâmplat Holocaustul, inclusiv:

- Care au fost etapele-cheie, momentele cruciale și deciziile privind Holocaustul?

- Cum și de ce oamenii au participat/agresat/devenit complici la aceste crime?
- Cum au răspuns evreii la persecuție și la uciderea în masă?

2.3 CONTEXTE ȘI EVOLUȚII

Pentru a înțelege cum a fost posibil Holocaustul, trebuie să-l analizăm dintr-o serie de perspective și în contextul unei varietăți de procese, având în vedere drept puncte de pornire următoarele întrebări. Includerea conexiunilor și examinarea contextelor naționale și locale este esențială în toate privințele.

2.3.1 Precursorii Holocaustului

- Ce a fost anti-iudaismul european și cum a fost asociat învățăturilor creștine?
- Cum s-au dezvoltat antisemitismul și gândirea rasială în secolul al XIX-lea și cum au fost acestea asociate cu ideologiile naționaliste?
- Care a fost impactul Primului Război Mondial și evoluțiile de natură politică în Europa, în perioada interbelică, asupra relațiilor între evrei și neevrei?

2.3.2 Ascensiunea naziștilor, viziunea lor globală, ideologia rasială și practica politică

- Cum și de ce naziștii i-au vizat pe evrei și pe alții în contextul propagandei și al politicii lor?
- În ce mod a pregătit drumul spre Holocaust, instaurarea dictaturii național-socialiste, în special, abolirea drepturilor fundamentale și denaturarea domniei legii, și cum a răspuns societatea germană la acest proces?
- Cum au vizat naziștii, în special, drepturile și proprietatea evreilor, în perioada dinainte de război?
- Cum a răspuns comunitatea internațională la guvernarea și la politicile naziste?

2.3.2 Cursul și evoluția Holocaustului în contextul Celui de-al Doilea Război Mondial

- Cum au intensificat naziștii persecutarea evreilor după ce Germania nazistă a început Cel de-al Doilea Război Mondial și cum a fost influențat acest aspect de cursul războiului?
- Cum și din ce cauză au organizat naziștii exproprierea evreilor și cum a influențat acest aspect șansele lor de supraviețuire?

- Care au fost diferitele tipuri de ghetouri și cum au fost folosite acestea pentru a segrega, a concentra și a persecuta comunități?
- Cum au putut Einsatzgruppen să ucidă sute de mii de evrei în cursul unei jumătăți de an, după invadarea Uniunii Sovietice de către Germania?
- În ce etapă au luat nașiștii decizia de a încerca să ucidă toți evreii din Europa?
- **Cum a pregătit uciderea în masă a persoanelor cu dizabilități, calea către uciderea tuturor evreilor din Europa?**
- Cum au folosit nașiștii lagărele morții și alte lagăre pentru a realiza preconizata “Soluție finală a chestiunii evreilor” din Europa?
- Care a fost influența colaborării sau a rezistenței asupra persecuției, în țările aliate cu Germania și în țările ocupate?
- Care este rolul jucat de înfrângerea Germaniei naziste și a aliaților acesteia în oprirea Holocaustului?

2.3.4. Perioada postbelică: Consecințe imediate

- Ce provocări au înfruntat supraviețuitorii Holocaustului după eliberare? Cum s-a diferențiat situația evreilor supraviețuitori după eliberare de situația non-evreilor, victime ale persecuției și ale războiului?
- Ce elemente legate de justiția de tranziție au fost furnizate după sfârșitul regimului nazist și a războiului în Europa? În ce fel au avut succes acestea? Ce anume nu a fost obținut?

2.4 ÎNȚELEGEREA CONCEPTELOR

Elevii trebuie să facă diferența între atrocitățile în masă comise de către nașiști și de colaboratorii lor, fiecare având propriile lor cauze și rezultate.

Întrebările care pot fi luate în considerare ar putea include:

- Care grupuri au devenit victime ale persecuției nașiștilor și ale uciderii în masă, din ce motive și cu ce rezultate?
- Cum se poate stabili o legătură între genocidul evreilor și alte atrocități comise de către nașiști și de colaboratorii acestora, inclusiv genocidul împotriva comunităților Rroma și Sinti?

2.4.1.Responsabilitatea

Dacă elevii încep să înțeleagă modul cum a fost posibil Holocaustul și să aibă în vedere ce întrebări ridică aceste aspect pentru societățile actuale, atunci ei au nevoie să recunoască faptul că acest lucru nu este suficient să limiteze responsabilitatea acestor crime la Hitler și la naziști.

Întrebările care pot fi avute în vedere includ:

- Cine a fost responsabil și complice și care au fost motivațiile lor? Care sunt diferențele între responsabilitate și complicitate?
- Bărbații au fost implicați, cu precădere, în acțiunile de asasinare, dar ce roluri au jucat femeile și ce responsabilități au avut femeile în aceste crime?
- Care au fost rolurile populațiilor locale de evrei și de non-evrei (inclusiv pentru salvare și colaborare)?
- Ce atitudini a adoptat majoritatea populației în țările ocupate în raport cu persecutarea și uciderea evreilor?
- Care au fost indivizii și grupurile care și-au asumat riscul de a ajuta și de a salva evrei? Ce i-a motivat pe aceștia? Ce i-a împiedicat sau ce i-a descurajat pe ceilalți să întreprindă acțiuni similare?
- Ce s-a știut despre persecutarea și uciderea evreilor și în ce moment?
- Cum a răspuns comunitatea internațională la persecutarea și la uciderea evreilor?
- Ce s-a știut despre genocidul comunității Rroma și de ce acest aspect nu a beneficiat de atenție în afara regiunilor dominate de naziști?
- Ce au făcut Aliații, statele neutre, Bisericele și alții pentru salvarea victimelor de la crimele nazismului și dacă acestea puteau să facă mai mult?

2.4.2. Comunitatea victimelor

Este esențial ca Holocaustul să fie privit nu doar din perspectiva surselor, acțiunilor și a povestirilor despre agresori. Evreii și alte victime care au fost vizate trebuie să apară pe scena istoriei drept indivizi și comunități cu propriul cadru general și propria istorie, mai degrabă decât drept obiecte pasive, care au așteptat să fie ucise în masă. Așadar, profesorii trebuie să se asigure că elevii recunosc faptul că victimele au avut o comunitate și au răspuns la crimele dezvăluite, cât de bine au putut, în lumina înțelegerii lor anterioare cu privire la lume și a locului care le revenea

în aceasta, precum și informațiile disponibile la acel moment. Aceasta ar putea presupune examinarea următoarelor aspecte:

Viața antebelică:

- Cum au trăit evreii în țările lor de origine și cum au fost afectate viețile lor de către persecuția inițiată de naziști, de aliații și colaboratorii acestora?

Răspunsuri și rezistența

- Cum i-au izolat naziștii pe evrei de restul societăților lor? Cum au răspuns evreii la această izolare?
- Ce a caracterizat conducerea, educația, comunitatea, practica religioasă a evreilor și cultura evreilor în timpul Holocaustului?
- În ce măsură și în ce moduri au putut evreii să opună rezistență? În ce măsură au procedat astfel? Ce i-a constrâns sau ce anume le-a oferit capacitatea cu privire la aceste decizii și acțiuni?
- Cum au fost afectați bărbații, femeile și copiii, în mod diferit, de către persecuția nazistă și cum au răspuns aceștia?

2.4.3 Relevanța Holocaustului pentru problemele contemporane

Elevilor trebuie să li se dea posibilitatea de a discuta relevanța experienței istorice a Holocaustului pentru momentul actual. Întrebările care ar putea fi adresate includ:

- Cum poate studiul cu privire la persecutarea victimelor ideologiei naziste să dezvolte înțelegerea cu privire la impactul violării drepturilor omului asupra societăților actuale? În special, ce ne poate spune aceasta despre legăturile între stereotipuri, prejudecăți, găsirea unui țap ispășitor, discriminare, persecuție și genocid?
- Cum poate fi relevantă cunoașterea privind pe refugiații evrei înainte, în timpul și după Holocaust, pentru înțelegerea crizei actuale a refugiaților?
- Ce poate să ne spună învățarea despre Holocaust cu privire la procesul genocidului, semnele de avertisment și posibilitățile de intervenție, care ar putea întări eforturile contemporane referitoare la prevenirea genocidului?
- Există contexte unde utilizarea simbolisticii și a discursului privind Holocaustul, sunt inefficiente sau sunt problematice în mod curent? Există reprezentări ale Holocaustului care sunt problematice în mod special?

3. CUM SĂ PREDĂM DESPRE HOLOCAUST

Nu există un singur mod corect de a preda, așa cum nu există, pentru orice disciplină, nicio metodologie ideală, adecvată pentru toți profesorii și pentru elevii acestora. Recomandările oferite aici, sunt bazate, în orice caz, pe experiențe practice și au fost gândite pentru a fi utile cadrelor didactice din sistemul de învățământ și altor actori din domeniul educației, în direcția construirii propriilor scheme de lucru, luând în considerare nevoile indivizilor, privind învățarea.

3.1 PRINCIPII DE ANSAMBLU

3.1.1. Holocaustul poate fi predat cu succes; să nu vă fie frică să abordați tema

Unii profesori ezită să cerceteze istoria Holocaustului, din cauza dificultăților percepute și a sensibilităților în privința predării acestui subiect. Unii profesori se întreabă cum să prezinte dimensiunile tragediei, enormitatea numerelor implicate și profunzimile până la care poate ajunge umanitatea. O parte dintre aceștia se întreabă cum să-i implice pe elevi fără să-i traumatizeze sau fără să se îngrijoreze cu privire la posibilele reacții pe marginea acestui subiect. În special, profesorii doresc să fie pregătiți pentru un spectru de comportamente și de răspunsuri pe care le poate genera intensitatea acestei problematice.

Istoria Holocaustului poate fi prezentată elevilor de vârste diferite, când metoda și conținutul sunt adecvate vârstei. Păstrarea accentului pe poveștile individuale cu privire la victime, la evadare și la salvare, poate fi adecvată pentru publicul de vârste mici. Elevii de vârstă mai mare pot fi rugați să se implice cu materiale mai complexe și mai competitive, cu o pondere mai ridicată în privința utilizării adecvate a surselor primare. Selecția surselor și a manualelor ar trebui să fie realizată cu referire la aceste recomandări, precum și cu manifestarea sensibilității față de nevoile emoționale și la circumstanțele particulare ale elevilor.

Dincolo de toate, să nu vă fie teamă să abordați acest subiect. În timp ce poate părea descurajator, experiența a demonstrat că Holocaustul poate fi predat cu succes elevilor și cu rezultate pozitive. Investigați și utilizați întregul spectru al materialelor care descriu metode, bune practici și strategii de învățare specifice, care pot fi utilizate pentru asistarea planificării, elaborării și a furnizării sesiunilor de învățare.

3.1.2 Fiți preciși în utilizarea limbajului și în privința definirii termenului de Holocaust

Precizia privind limbajul atunci când descriem termeni și activități poate ajuta elevii să evite generalizările care estompează deosebiri și înțelegerile. Spre exemplu, termenul de “lagăr” este utilizat pentru a descrie un spectru larg de locuri și localități. Deși oamenii au murit și au fost uciși în multe dintre lagărele create de naziști și de colaboratorii lor, nu toate lagărele au fost construite cu intenția de a deveni centre pentru asasinat sau lagăre ale morții. Diverse lagăre au funcționat

în moduri diferite, în moment diferite și au inclus lagăre de concentrare, lagăre pentru muncă forțată și lagăre de tranzit, pentru a numi doar câteva dintre acestea. Definițiile precise vor sprijini evitarea neînțelegerilor prin furnizarea de informații exacte.

Utilizarea unei definiții clare pentru termenul de Holocaust sau Shoah poate reduce încă de la început confuziile. IHRA utilizează termenul de Holocaust pentru a descrie persecuția sistematică și uciderea evreilor, susținută de către stat, de către Germania nazistă și de colaboratorii săi între 1933 și 1945. Nivelul cel mai înalt al persecuției și al crimelor a apărut în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Câteva organizații – chiar și câteva instituții cu autoritate – utilizează termenul de Holocaust într-un sens foarte larg, pentru a cuprinde toate victimele persecuției naziste. Totuși, cei mai mulți istorici ai acelei perioade utilizează o definiție mult mai precisă, care recunoaște faptul că evreii constituiau ținta persecuției sistematice și ale crimelor, într-o manieră care le stabilește un destin diferit de al celorlalți, cu posibile excepții, cum sunt comunitățile Roma și Sinti (grupuri de victime din rândurile cărora copiii și vârstnicii au fost, de asemenea, ținte pentru exterminare). Fiți conștienți cu privire la modurile diferite cum pot fi înțelese diverse surse istorice și cum poate fi utilizat acest termen. Asigurați-vă că utilizarea termenilor este consistentă și exactă.

Împărtășiți faptul că, pentru multe persoane, termenul Holocaust este problematic. Fiind compus din două cuvinte cu origine grecească, termenul de Holocaust sugerează oferirea unui sacrificiu prin ardere. Termenul poate să inducă în mod incorect idea că asasinarea în masă a evreilor a fost o formă de martiriu, mai degrabă decât ca rezultat al genocidului. Din acest motiv, mulți prefer să utilizeze termenul ebraic de Shoah, care înseamnă “catastrofă”.

Oferiți elevilor ocazia de a discuta în mod critic despre terminologie. Subliniați, în mod clar, că termeni precum “Soluția finală” și “Problema evreiască” au fost eufemisme create și utilizate de agresori în momentele istorice, cu scopul de a articula viziunea lor globală ca fiind opusă unui limbaj neutru existent, pentru a descrie, în mod imparțial, evenimente trecute. În același fel, termeni precum ghettou ar trebui să fie deconstruiți, pentru a dezvălui sensurile diferite utilizate de naziști în fața schemelor pre- și post-naziste.

Profesorii sunt încurajați să ia în considerare modalitățile în care societatea și cultura vorbesc despre Holocaust, întrucât aceste noțiuni societale pot influența înțelegerile elevilor. Cultura populară și discursul pot perpetua mituri și prejudecăți despre istorie. Modelarea consistenței, a exactității și a preciziei limbajului poate ajuta la dezvăluirea unor noțiuni preconcepute.

3.1.3. Acordați o abordare extinsă acestui subiect și contextualizați istoria

Holocaustul a cuprins o serie de evenimente conexe, care au apărut de-a lungul granițelor naționale, pe parcursul timpului, în contextul războiului. Astfel, evenimentele au continuat să fie o parte din multe istorii europene și globale și procese istorice. Elevii trebuie să aibă capacitatea să identifice faptul că Holocaustul s-a desfășurat în moduri diferite, de la țară la țară. În plus, numeroși factori pe termen scurt, mediu și lung în istoria și europeană și globală, au făcut posibil genocidul. Creați oportunități pentru dezvăluirea acestora, prin luarea în considerare a contextelor mai largi în cadrul cărora au apărut evenimentele Holocaustului.

Aceste dimensiuni au fost cercetate pe larg de către savanți. Încercați să folosiți studiile academice prestigioase și de dată recentă, care cuprind diverse aspecte ale genocidului și ale evoluțiilor sale, atunci când elaborați scheme de lucru sau când planificați sesiuni individuale de învățare.

3.2 ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI ABORDĂRI CUPRINZĂTOARE

3.2.1 Creați un mediu de învățare pozitiv, cu o pedagogie activă și cu o abordare centrată pe elev

Încercați să creați un mediu de învățare deschis și sigur, unde elevilor le sunt oferite timp și spațiu pentru reflecție, unde sunt încurajați să pună întrebări, să aducă în discuție gândurile și temerile și să împărtășească idei, opinii și preocupări.

Holocaustul pune sub semnul întrebării multe ipoteze pe care le au tinerii, cu privire la natura societății, la progres, la civilizație și la comportamentul uman. Elevii pot să aibă reacții defensive, sentimente negative sau o lipsă a dorinței de a explora mai adânc istoria perioadei naziste ori a Holocaustului. În plus, perspectivele și atitudinile alternative pot să fie parte din aceste reacții. Un mediu de învățare pozitivă și demnă de încredere este important, așa încât astfel de probleme să poată fi abordate și discutate în mod deschis.

Elevii își construiesc înțelegerea despre lume preponderent prin propria lor descoperire și comunicare cu ceilalți, și nu prin simpla transmitere de cunoștințe de la profesor la elev. Adoptați o abordare centrată pe elev, în contextul căreia rolul profesorului este mai degrabă acela de a facilita descoperirea, decât doar acela de a împărtăși cunoaștere, încurajându-i pe elevi să aibă un rol activ în privința propriei lor educații.

3.2.2 Fiți sensibili la contextul, emoțiile și preocupările elevilor.

Clasele sunt rareori omogene, în termeni de natură religioasă, culturală, socială sau etnică. Elevii ca persoane își aduc în discuție propriul context, prejudecățile, emoțiile personale și preocupările. În plus, dezbaterile publice și problemele politice curente vor afecta modul cum elevii abordează acest subiect. Natura diversă a fiecărei clase și a dezbaterilor publice în derulare oferă multiple posibilități pentru a face Holocaustul relevant pentru elevi și pentru implicarea lor în această temă.

Fiți sensibili la sentimentele și la părerile elevilor, în special cu privire la problemele de real interes pentru ei. Creați oportunități pentru a discuta în mod deschis aceste probleme. Fiți pregătiți să examinați alte istorii ale genocidului, ale rasismului, ale sclaviei, ale persecuției și ale

colonialismului în lumea modernă. Aveți grijă să faceți distincția între cazuri diferite, inclusiv între cauzele și natura fiecăruia. Discutați diferențele care există între “a compara” și “a echivala”.

Unii elevi care simt că suferința în istorie ori contemporană sau persecutarea unor grupuri cu care aceștia se identifică, nu a fost gestionată, pot să opună rezistență la învățarea cu privire la persecutarea și uciderea altor oameni. Asigurați-vă că elevii au ocazia de a învăța despre alte probleme similare, în contexte de învățare diverse și asigurați-vă că aceste considerații evită să devină exerciții de cântărire a suferinței relative (vezi 3.5.2)

3.2.3 Reflectați asupra scopului și a fundamentului atunci când folosiți materiale scrise și vizuale - în special acelea care au o natură grafică.

Imaginile și textul ar trebui să fie selectate cu grijă și cu beneficii educaționale evidente. Respectul deopotrivă pentru victimele Holocaustului și pentru elevi în contexte educaționale implică o abordare sensibilă și o gândire empatică, privind acele aspecte care constituie materiale adecvate. Utilizarea de imagini explicite, cu intenția de a șoca și de a oripila, reprezintă o abordare degradantă la adresa victimelor și poate întări stereotipurile despre evrei drept victime. Imaginile pot, de asemenea, să afecteze sensibilitățile elevilor prezenți cu privire la traumele omenesci și la decență. Holocaustul poate fi predat în mod eficient, fără utilizarea de fotografii explicite sau imagini filmate. Agresorii au generat o multitudine de fotografii, filme și documente care pot să reprezinte resurse educaționale utile, având în vedere că respectivul context este explicit. Profesorii ar trebui, în mod constant, să pună sub semnul întrebării utilizarea surselor și să se întrebe ce rezultate educaționale sunt atinse mai eficient prin utilizarea unor materiale specifice.

3.2.4 Individualizați istoria prin transformarea statisticilor în povești personale.

Oferiți elevilor șanse pentru a-i percepe drept indivizi pe oamenii persecutați de naziști. Profesorii pot găsi metode pentru a conferi, pentru elevi, o notă de realism dimensiunii Holocaustului și numerelor implicate. Multe persoane vor găsi dificil să realizeze o legătură cu tragedia Holocaustului dacă aceasta este prezentată doar în termeni statistici. Referiri repetate la “cele 6 milioane” riscă să includă comunități și indivizi într-o masă amorfă și încercările de a înfățișa enormitatea numerelor poate, mai mult, să depersonalizeze și să dezumanizeze. În schimb, ori de câte ori este posibil, trebuie să fie utilizate studiile de caz, mărturiile supraviețuitorilor și

scrisorile și jurnalele din acea perioadă, pentru a prezenta experiența oamenilor. Elevii ar trebui să fie capabili să dea exemple despre cum fiecare “element static” a fost o persoană reală, care a avut o viață înainte de Holocaust, care și-a derulat existența în mijlocul familiei, al prietenilor și al comunității. Puneți accentul pe demnitatea și umanitatea victimelor din toate timpurile.

3.2.5 Creați, mai degrabă, șansa de a analiza natura complicată a rolurilor pe care oamenii le-au jucat, decât să întăriți stereotipurile

Orientarea spre poveștile indivizilor, spre dilemele morale cu care s-au confruntat aceștia, alegerile pe care le-au făcut, ar putea face istoria Holocaustului mai apropiată de timpurile prezente, mai interesantă pentru elevi și mai relevantă pentru viețile lor de astăzi.

Furnizați resurse istorice pentru a le oferi elevilor competențe pentru a dezvălui factorii complecși care influențează acțiunile oamenilor. Arătați cum oameni reali au făcut alegeri care au contribuit la evenimentele care s-au întâmplat, prin discutarea faptului că acțiunile oamenilor au fost influențate de un spectru larg de evenimente care s-au întâmplat, cum sunt structurile societății, aspectele economice, ideologia și convingerile personale și factorii motivaționali. Termeni precum “agresor”, „martor tăcut”, „victimă” și „salvator”, s-au dezvoltat de-a lungul timpului în privința studiilor despre Holocaust pentru clasificarea și analizarea tipurilor specifice de actori istorici. Asigurați-vă că elevii înțeleg faptul că aceste categorii sunt mai degrabă impuse asupra trecutului decât derivate direct din acesta. Comportamentul oamenilor este adeseori suprapus și fluid: o persoană descrisă drept “martor tăcut” într-un context ar fi putut să devină “agresor” într-o situație diferită sau chiar o “victimă” într-o altă situație. Aveți grijă să evitați întărirea stereotipurilor care sugerează faptul că toți salvatorii au fost eroi, buni și generoși, faptul că toți martorii au fost apatici și că toți agresorii au fost sadici. Mai presus de acestea, subliniați că victimele nu au fost lipsite de putere, ci mai degrabă că au răspuns situațiilor dificile și stresante în moduri care au depins de vârstă, proveniență și context. O grijă specială ar trebui să fie acordată asigurării că generalizări facile despre “caracterul național” sunt evitate și sunt contestate, dacă se întâmplă să apară.

3.2.6 Nu încercați să-i prezentați pe agresori drept “monștri inumani”

Motivațiile agresorilor trebuie să fie studiate în profunzime. Elevii pot folosi sursele primare, studiile de caz și biografiile individuale pentru a cântări importanța relativă a factorilor.

Structurile societății, aspectele economice, ideologia, prejudecata, propaganda, xenofobia, dezumanizarea, presiunea semenilor, psihopatologia și factorii motivaționali precum frica, puterea sau avariția, toate acestea au jucat un rol în ceea ce privește deciziile luate de indivizi pentru a participa sau pentru a deveni complici la Holocaust. Intenția nu este aceea de a normaliza, ci de a înțelege modul cum oamenii au ajuns să facă ceea ce au făcut. “A înțelege” nu echivalează cu “a condamna”. Holocaustul a fost un eveniment omenesc având cauze omenești. Deși agresorii au comis acte inumane, majoritatea nu au fost psihopați sadici; etichetarea lor drept “diabolici” nu constituie o explicație suficientă pentru Holocaust.

În schimb, profesorii încearcă să-i ajute pe elevi să adreseze o întrebare diferită și mai ambițioasă în totalitate. Cum a fost posibil din punct de vedere uman ca indivizi obișnuiți, care au comis acte de cruzime și crime împotriva altora, inclusiv împotriva femeilor și a copiilor, să fi fost tați și soți iubitori, soții devotate sau mame?

3.2.7. Manifestați precauție atunci când utilizați simulările și jocurile de rol.

Aveți grijă la în considerare simularea, scrierea creativă sau exercițiile bazate pe jocul de roluri care îi încurajează pe elevi să-și imagineze faptul că ar fi fost direct implicați în Holocaust. Încercările de “stabilire a unei legături” ar putea conduce la echivalențe false sau trivializări, pe măsură ce elevii încearcă să găsească comparații cu propriile lor vieți. Câțiva dintre tineri ar putea să se supra-identifice cu evenimentele asociate Holocaustului și ar putea să devină încântați de puterea și de “strălucirea” naziștilor. Câțiva dintre acești tineri ar putea să demonstreze o fascinație morbidă față de suferința victimelor. Elevii cu experiențe de viață traumatizante sau cu istorii de familie pot de asemenea să experimenteze un nivel ridicat de stres pe măsură ce se reconectează cu aceste episoade prin intermediul cercetării de natură istorică. Considerați implementarea activităților, care utilizează „pozițiile de observator” că reflectă în mod mai veridic poziția noastră

în raport cu trecutul. Spre exemplu, elevii pot fi rugați să-și asume rolul cuiva dintr-o țară neutră, pentru a răspunde la aceste evenimente: poate o jurnalistă care scrie un articol pentru ziarul ei despre persecuția împotriva evreilor, o cetățeană îngrijorată care îi scrie reprezentantului ei politic, sau un susținător al unui candidat care încearcă să mobilizeze opinia publică. Astfel de activități pot constitui instrumente motivaționale eficiente pentru învățare și de asemenea, subliniază posibilele cursuri ale acțiunii pe care elevii pot să le adopte în legătură cu evenimente care îi preocupă în lumea de azi. Elevii pot să încurajeze empatia autentică prin intermediul unor povești personale, studii de caz sau mărturia supraviețuitorului. Fiți gata să implicați pe elevi în sesiunea de debriefing după oricare joc de rol, simulare sau exercițiu de imaginație. Este esențial să obținem o înțelegere despre modul cum elevii au răspuns la acest material și cum au procesat un astfel de material.

3.2.8.Încurajați studiul istoriei și al memoriei locale, regionale, naționale și globale

În țările unde s-au petrecut evenimentele legate de Holocaust, evidențiați acele evenimente specifice în contextual istoriei naționale din acea perioadă, fără să pierdeți din vedere dimensiunea europeană a Holocaustului. Această investigație ar putea include experiența victimelor, a salvatorilor, a călăilor, a colaboratorilor, a celor care au opus rezistență și a martorilor. Profesorii ar trebui să încurajeze și să faciliteze re-examinarea unor perspective narative naționale din acea perioadă.

3.2.9 O abordare interdisciplinară poate îmbogăți înțelegerea despre Holocaust.

Evenimentele Holocaustului au adus în lumină extremele comportamentului uman care traversează multe zone ale experienței umane. Drept rezultat, subiectul este relevant pentru profesorii de mai multe discipline. O abordare interdisciplinară poate să îmbogățească înțelegerea elevilor despre Holocaust prin creionarea unei expertize în diferite arii de expertiză, abordarea Holocaustului din multiple perspective și dezvoltarea pe baza unor idei și cunoștințe obținute în multiple domenii de studiu.

Învățarea despre Holocaust prin intermediul istoriei evocă emoțiile puternice pe care poezia, arta și muzica pot să-i ajute pe elevi să se exprime în mod creativ și plin de imaginație. Holocaustul ridică întrebări importante de natură morală, teologică și etică pe care elevii o pot

cerceta în cadrul studiilor religioase, a cursurilor despre cetățenie sau de cultură civică. Proiectele și programele educaționale, deopotrivă naționale și internaționale, care aduc împreună elevii împreună cu semenii din alte părți ale națiunii sau din alte țări, pot să contribuie la o înțelegere mai bună a istoriilor locale, regionale și globale despre Holocaust.

Aceasta presupune dialog și cooperare între actorii din domeniul educației între diverse arii ale disciplinelor și poate locații pentru a proiecta obiective de învățare flexibile și activități complementare, conform unui program care asigură dezvoltarea logică a cunoașterii și a înțelegerii. Platformele pentru învățare digitală și instrumentele de comunicare pot susține activități de învățare pentru elevi în diverse domenii și locații.

3.3 GÂNDIREA CRITICĂ ȘI AUTO-REFLECȚIA

3.3.1 Indicați faptul că Holocaustul nu a fost inevitabil.

Faptul că un eveniment istoric s-a întâmplat și a fost documentat nu înseamnă că acesta trebuia să se întâmple. Holocaustul a avut loc pentru că indivizi, grupuri și națiuni au luat decizii să acționeze sau să nu acționeze. Orientarea spre acele decizii aduce o privire mai profundă în istoria și în natura omenească și ajută elevii să se raporteze în mod critic la un subiect.

3.3.2 Discutați complexitatea istoriei.

Reamintiți-le elevilor că evenimente complexe precum Holocaustul generează adesea mai multe întrebări decât să furnizeze răspunsuri simple. Dorința de “a învăța lecții” din evenimentele asociate Holocaustului riscă simplificarea concluziilor de necontestat între ceea ce este corect și ceea ce este incorect – Holocaustul s-a întâmplat pentru că oamenii au eșuat în a lua decizii morale corecte – și aceasta conduce la o citire superficială a istoriei. Mai degrabă, examinarea Holocaustului ridică întrebări despre natura alegerii individuale, problema răului și modurile cum indivizii au ajuns să accepte – sau nu – trecutul.

Oferiți elevilor ocazia să studieze și să investigheze Holocaustul în profunzime, inclusiv întrebările evidențiate în secțiunea “Ce să predăm?” care abordează dilemele victimelor, ale salvatorilor, ale persecutorilor și ale martorilor.

În plus, discutați cu elevii natura efemeră – spre exemplu, din cauza surselor materiale găsite sau pierdute - a răspunsurilor istorice. Încurajați-i pe elevi să perceapă efortul lor privind Holocaustul mai degrabă ca o înțelegere provizorie, decât ca un răspuns definitiv.

În cele din urmă, deși comemorarea și educația ar trebui să rămâne distincte, practicile comemorative pot constitui un mod valoros pentru a gestiona nevoile emoționale ale elevilor după ce au urmat un parcurs de studiu solicitant.

3.3.3 Ajutați-i pe elevi să-și dezvolte conștiința istorică prin studiul interpretărilor și al rememorării Holocaustului

- **Încurajați-i pe elevii dumneavoastră să analizeze într-o manieră critică diversele interpretări ale Holocaustului**

Predarea la clasă și înțelegerea noastră asupra trecutului a fost întotdeauna influențată de contextele culturale mai largi. Reprezentările academice și populare privind Holocaustul, prin intermediul filmelor dedicate acestui subiect, al mass-mediei, al documentarelor, al artelor, al romanelor, al monumentelor comemorative, al muzeelor, conturează memoria colectivă. Fiecare reprezentare sau interpretare este influențată de circumstanțele în care a fost produsă și poate să exprime la fel de multe despre timpul și locul în care a fost făcută, la fel cum se întâmplă în cazul evenimentelor pe care le înfățișează. Creați oportunități pentru elevi să considere cum și de ce sunt produse aceste interpretări și reprezentări asupra trecutului, selectarea probelor pe care ele sunt bazate și intențiile acelor care le-au creat. Ajutați-i pe elevi să înțeleagă faptul că, în tip ce există zone legitime privind dezbaterea istorică, nu toate interpretările sunt valide în mod egal.

- **Invitați elevii să ia parte și să reflecteze cu privire la tradițiile naționale și locale ale comemorării și memoriei**

Evenimente precum Ziua de Comemorare a Holocaustului oferă ocazii pentru proiecte cu participarea mai multor generații, încurajează discuțiile în mijlocul membrilor familiei pe marginea unor problematici actuale legate de aceste aspecte și facilitează alte forme de învățare comunitară. Pe lângă facilitarea învățării despre Holocaust prin transferul din sala de clasă în mijlocul unei comunități mai largi, astfel de ocazii pot să devină ele însele subiectul investigației și al învățării. Elevii pot să fie, de asemenea, rugați să aprecieze modul cum influențele culturale modelează memoria și monumentele comemorative, cum comunitatea lor locală alege să reflecteze asupra trecutului său, cum diferite grupuri selectează aspecte din cumulumul de date istorice pentru a-și construi propriile structuri narative, dacă națiunea din care fac parte abordează aspectele dificile ale propriei sale istorii naționale și cum astfel de comemorări diferă de acelea din alte țări.

- **Creați ocazia de a reflecta asupra rolului pe care îl are istoria în constituirea înțelesului și a identității prezentului**

“Conștiință istorică” recunoaște că fiecare structură narativă a evenimentelor din trecut este modelată de contextul în care este produsă acea structura narativă. Conștiința istorică recunoaște că înțelegerea noastră asupra trecutului are sens pentru indivizi și pentru grupuri în prezent și va modela așteptările cu privire la viitor.

“Memoria colectivă” reprezintă modul în care un grup de oameni își amintește o experiență istorică, adeseori reflectând valorile societății, și transmite memoria de la o generație la următoarea. O memorie colectivă include, spre exemplu, zilele comemorării publice, muzee și monumente comemorative și alte tipuri de structuri narative existente la nivel național. Oferiți-le elevilor capacitatea de a examina modurile cum ei sunt parte a unei memorii colective, prin intermediul instituțiilor și a legăturilor sociale precum școala, canalele media și familia.

Pe măsură ce elevii întâlnesc diferite povestiri narative naționale despre Holocaust, încurajați-i pe aceștia să adreseze întrebări precum:

1. De ce variază aceste aspecte-cheie de natură narativă?
2. Care elemente sunt prezente și care elemente sunt absente în cuprinsul diverselor povestiri narative privind Holocaustul?
3. Care ar putea fi motivul pentru diferențele de accent între diversele povestiri narative?

Recunoașterea modului cum înțelegerea noastră asupra trecutului este influențată de contextele culturale, politice și temporale și modul cum identitățile actuale pot să le confere elevilor capacitatea de –și dezvolta conștiința istorică.

3.3.4. Reprezentarea poporului evreu dincolo de tema Holocaustului

Poporul evreu are o istorie lungă și o moștenire istorică bogată. Asigurați-vă că experiența evreilor în timpul Holocaustului este plasată în contextul istoric, prin prezentarea vieții avute de evrei înainte și după. Oferiți elevilor mai degrabă capacitatea de a-i aprecia pe evrei, decât să-i perceapă drept victime dehumanizate și degradate ale persecuției naziste (vezi 2.4.2). Asigurați-vă că elevii înțeleg pierderea enormă la nivelul culturii mondiale contemporane, care a rezultat din distrugerea bogatelor și vibranțelor comunități de evrei în Europa.

3.2.5 Evitați legitimarea distorsionării și a negării trecutului

Negarea indiscutabilă a Holocaustului este rară, în timp ce distorsionarea constituie un fenomen mult mai răspândit. În egală măsură, distorsionarea și negarea subminează gândirea critică prin ignorarea și degradarea evidenței istorice și a înțelegerii istoriei pe bază de fapte.

Negarea Holocaustului – definită de IHRA drept ”discursul și propaganda care neagă realitatea istorică și proporțiile exterminării evreilor” – este adeseori motivată ideologic și este considerată drept o parte a teoriei conspirației, care este o parte integrantă a antisemitismului modern. Elementul conspiraționist privind negarea Holocaustului este caracterizat de afirmația că evreii exagerează sau chiar că aceștia fabrică teoria cu privire la faptul că Holocaustul este un eveniment istoric, cu scopul de a obține avantaje financiare, influență sau putere. Negaționiștii încearcă să semene semințele îndoielii prin distorsionarea și reprezentarea falsă, în mod voit, a evidențelor istorice. Fiți atenți să nu-i legitimați, involuntar, pe negaționiști, prin implicarea într-o dezbatere falsă. Trebuie să manifestați atenție pentru a nu oferi o bază negaționiștilor care sunt motivați de ideologie. Nu tratați negarea Holocaustului drept un argument istoric legitim sau să căutați să dezaprobați poziția negaționiștilor prin intermediul unei dezbateri istorice normale și al argumentelor raționale.

Asemenea altor numeroase teorii ale conspirației, negarea Holocaustului trezește interesul și curiozitatea în rândul elevilor, deoarece aceste teorii contestă poziții factuale consacrate și acceptate pe scară largă, percepute ca fiind un atribut al acelor care dețin autoritatea. În acest caz, întrebările critice despre Holocaust nu sunt în mod necesar, bazate pe convingere ideologică, dar pot fi motivate de o încercare de a contesta pozițiile existente și de a testa reacțiile cadrelor didactice sau ale altor autorități. În acest caz, încercați să stabiliți motivația pentru comentariile care au tendința de a fi negaționiste, fie în cadrul unei discuții purtate în sala de clasă sau printr-o conversație față în față. Întrebarea de ce aceste perspective sunt importante pentru elevi, poate fi un punct de plecare foarte util pentru asemenea discuții.

Distorsionarea Holocaustului – “efortul intenționat de a scuza ori de a minimiza impactul Holocaustului sau al principalelor elemente ale sale” – poate fi motivată prin diverși factori. Aceasta include, dar nu se limitează la minimizarea impactului Holocaustului și eclipsarea responsabilității Germaniei naziste pentru Holocaust prin învinovățirea altor națiuni sau grupuri. Aceasta se aplică, de asemenea, negării și distorsionării legate de genocidul comunităților Roma

și Sinti, prin care se prezintă adesea grupul-victimă drept un element criminal care merită să fie persecutat.

Distorsiunea poate fi contracarată prin referirea la fapte istorice bazate pe probele istorice furnizate de sursele primare și de literatura generată de cercetare. Reflecția și curiozitatea privind locul de unde elevii au primit acea dezinformare și ce anume i-a motivat să facă uz de ea, îi poate ajuta pe actorii din domeniul educației să proiecteze o reacție adecvată și să gândească moduri eficiente pentru a gestiona incidentele privind distorsionarea în sala de clasă.

Analiza în profunzime a distorsionării Holocaustului poate și trebuie să fie tratată separat de istoria Holocaustului. Ar putea fi relevant pentru un capitol separat despre cum au evoluat formele antisemitismului, de-a lungul timpului, sau ca un proiect de studii media care explorează manipularea, reprezentarea falsă și distorsionarea - utilizate de grupuri în scopuri politice, sociale sau economice. **Definiția de lucru elaborată de IHRA despre negarea și distorsionarea Holocaustului** poate fi folosită în conjuncție cu definițiile din această secțiune și din glosarul de la finalul acestui document.

3.4 SURSELE ȘI RESURSELE PENTRU PREDARE ȘI ÎNVĂȚARE EFICIENTE

3.4.1 Furnizați elevilor acces la sursele primare

Oferiți elevilor oportunitatea de a analiza în mod critic materialele din surse originale și de a înțelege că analiza, interpretarea și judecarea acestora trebuie să fie bazate pe o citire consistentă a dovezilor istorice.

Călăii, victimele, salvatorii și martorii se dezvăluie în scrisori, jurnale, discursuri, opere de artă, ordine și documente oficiale din acele vremuri. Materialele din surse originale sunt esențiale pentru orice explorare a motivației, a gândurilor, a sentimentelor, a acțiunilor oamenilor din trecut, precum și a oricărei încercări serioase de a înțelege de ce oamenii au făcut alegerile pe care le-au făcut sau de ce evenimentele s-au întâmplat așa cum s-au întâmplat.

3.4.2 Utilizați mărturiile martorilor pentru a crea legături unice cu trecutul

Pe lângă învățarea despre istorie, includerea mărturiilor directe ale martorilor îi ajută pe elevi să înțeleagă modul în care evenimentele influențează individul. Reamintirea evenimentelor

dintr-o perspectivă personală oferă oportunitatea de a face diferența între fapte și reflecții și le permite, totodată elevilor să reflecteze asupra naturii memoriei.

Câteva țări încă au supraviețuitori ai Holocaustului, care trăiesc în mijlocul propriilor comunități. Dacă este posibil, contactați o persoană care a supraviețuit și invitați-l sau invitați-o să vorbească. Acest aspect oferă o experiență educațională unică. Alți indivizi care au fost direct implicați în mod direct în Holocaust sau care au fost martori direcți la evenimente (salvatori, eliberatori și alții) au, de asemenea, mărturii puternice pe care le pot prezenta. Faptul de a fi în prezența cuiva care a experimentat în mod direct evenimentele istorice, poate să aducă un grad de înțelegere a istoriei care nu este întotdeauna atins prin alte surse.

Atunci când invitați un supraviețuitor sau un martor în mediul educațional, aveți grijă la pregătire înainte, în timpul și după experiența respectivă, pentru a maximiza potențialul acestei acțiuni, astfel încât elevii să aibă un dialog pozitiv cu invitatul. Asigurați-vă că elevii au o bază solidă privind evenimentele istorice, prin intermediul unor surse primare și secundare suplimentare.

Amintiți-vă că întâlnirea cu martorii este unicul mijloc de transmitere a cunoașterii istorice. Luați în considerare studierea în prealabil a poveștii de viață a persoanei respective, pentru a vă asigura că există un context suficient pentru un schimb respectuos și receptiv. Ajutați-i pe elevi să înțeleagă faptul că, deși a trecut mult timp de la acele evenimente, vorbitorul poate să considere că încă este dureros să povestească experiențe personale atât de intense. Încurajați-i pe cei care îl întâlnesc pe supraviețuitor să adreseze întrebări nu doar despre ceea ce i s-a întâmplat lui sau ei în timpul Holocaustului, dar și despre viața lui sau a ei înainte și după, astfel încât ei să ajungă să înțeleagă persoana ca întreg și modul cum supraviețuitorul a încercat să-și ducă existența ulterior cu această experiență.

Pe măsură ce numărul supraviețuitorilor și al martorilor capabili să-și spună povestea unui public mai larg scade, mărturiile video oferă o alternativă puternică. Din cauza naturii complexe a mărturiilor video, pregătiți lecții în cadrul cărora mărturiile sunt folosite într-un mod care implică interpretări, pentru a susține mai degrabă înțelegerea, decât simpla ilustrare a evenimentelor istorice. În locul unor mărturii integrale, folosiți clipuri cu mărturiile alese cu atenție pentru a corespunde obiectivelor pedagogice aferente lecției. Acordați o grijă specială privind alegerea clipurilor care au mai multe straturi de semnificații profunde, astfel încât elevii să poată explora

mărturiile, atât din perspectivă cognitivă, precum și din perspectivă afectivă. Prezența în totdeauna contextul istoric și contextul interviului.

Unul dintre punctele examinate ar putea include diferența între experiența istorică și nararea mărturiei. Elevii pot să reflecteze asupra modului în care memoria testimonială este afectată de situația interviului, de procesele istoricizării și ale memoriei colective și de împrejurările schimbătoare ale unei persoane care își prezintă mărturia. Publicația IHRA “Predarea despre Holocaustă fără supraviețuitori” cuprinde recomandări mult mai detaliate.

3.4.3 Fiți conștienți de potențialul și totodată de limitele tuturor materialelor

Evaluati exactitatea istorică a tuturor materialelor educaționale și contextualizați toate probele. Includeți povești personale, ori de câte ori este posibil, creând conexiuni cu evenimentele și contextul local. Utilizarea jurnalelor, a scrisorilor, a fotografiilor sau a altor probe de la victime sau de la supraviețuitori, îi poate ajuta să-și facă vocile auzite. Utilizați studiile de caz care contestă și care subminează stereotipurile negative referitoare la grupurile-victimă, care ar putea fi prezente în societate sau în cadrul grupului de învățare. Pentru a dezvolta gândirea critică, rugați-i pe elevi să discute contextul și orientarea manualelor și a altor materiale educaționale.

Fiți atenți la faptul că multe dintre probele Holocaustului, fie documente scrise, fotografii sau filme, au fost produse de către naziști. Luați în considerare perpetuarea propagandei naziste și în ceea ce privește utilizarea fotografiilor sau a filmărilor care descriu cruzimile produse, o serie de materiale educaționale pot să întărească perspectivele negative în raport cu victimele și să întruchipeze degradarea și dezumanizarea acestora încă o dată.

În final, fiți siguri să luați în considerare dezvoltarea cognitivă și emoțională a elevilor. Asigurați-vă că imaginile și textul sunt adecvate și că elevii au fost bine pregătiți pentru impactul emoțional pe care le-ar putea avea. Furnizați spațiu pentru ca elevii să reflecteze și să-și discute reacțiile ulterioare.

3.4.4 Utilizarea resurselor de ficțiune și de imaginație

Romanele, povestirile, poeziile și filmele despre Holocaustă nu pot să înlocuiască niciodată un studiu extins al evenimentelor istorice, dar ele pot să ofere o abordare personală și analize specifice asupra naturii și a consecințelor crimei. Lucrări despre Holocaustă de o înaltă valoare

estetică este posibil să creeze empatie și înțelegere prin orientarea experienței individuale a victimelor și facilitarea înțelegerii evenimentelor. Oricum, ei pot doar să obțină aceasta dacă limbajul și compoziția evită sentimentalizarea și kitsch-ul.

Resursele de ficțiune ar trebui să respecte evenimente specifice, fapte și circumstanțe privind Holocaustul, fără manipularea și schimbarea de factură non-istorică. Acest principiu se extinde la filmele bazate pe literatura biografică sau de memorii, care ascund, în mod frecvent, libertăți considerabile, în spatele frazei “Bazat pe o istorie reală”.

Oricum, resursele de ficțiune și de imaginație pot, de asemenea, să:

- Dezvolte gândirea critică despre structurile narative de factură istorică și să dezvolte conștiința istorică.
- Faciliteze învățarea interdisciplinară despre Holocaust.
- Ajute elevii să identifice limbajul discriminării și al rasismului.

În plus, ficțiunea le poate furniza elevilor mai tineri o versiune ajustată a trecutului, care încadrează evenimentele în moduri adecvate vârstei, în timp ce menține exactitatea istorică. Ilustrațiile din cărțile cu imagini pot să le furnizeze elevilor stimularea vizuală adecvată vârstei, care să vină în sprijinul procesului de învățare.

Prima provocare pentru profesori este aceea de a găsi și de a folosi resurse ficționale care să corespundă tuturor criteriilor de mai sus. Aceasta înseamnă că actorii din domeniul educației trebuie să aibă suficiente cunoștințe istorice solide pentru a avea încredere să facă diferența între informația incorectă sau distorsionată (ficțiune) de faptele istorice exacte sau realiste (adevăr). Resursele de ficțiune constituie materiale suplimentare și nu înlocuitori pentru resursele factuale obținute din arhive. Profesorii ar trebui să se consulte cu colegii care predau istoria pentru a fi sprijiniți să găsească texte informative adecvate și cercetări istorice care să însoțească folosirea resurselor de ficțiune.

Este responsabilitatea fiecărui profesor să prevină informația eronată cu privire la Holocaust. Aceasta semnifică, în mod inevitabil, că unele resurse de ficțiune, în pofida reputației, a atractivității și a disponibilității lor, sunt problematice și nu ar trebui să fie folosite în educația despre Holocaust.

Romanul și filmul “Băiatul în pijamaua vărgată” sunt utilizate frecvent în cadrul orelor de limbă engleză. În timp ce povestea ar putea stimula interesul elevilor, detaliile și povestirile care se regăsesc deopotrivă în carte și în film nu sunt fidele circumstanțelor istorice și creează false impresii despre victime, agresori și locuri-cheie. Investigarea acestor probleme prin intermediul comparației cu sursele istorice și cu probele, ar putea constitui baza pentru stimularea evaluării critice, realizată de către elevii avansați, în timp ce elevii care au cunoștințe puține sau care nu au nicio cunoștință anterioară, este posibil să dobândească informații eronate despre Holocaust pe care nu le vor contesta niciodată și, cu atât mai puțin, pe care nu le vor învăța niciodată.

3.4.5 Să-i sprijine pe elevi să lucreze în mod critic cu sursele de pe Internet.

Internetul constituie o sursă media indispensabilă care influențează cunoașterea, percepțiile și opiniile multor elevi. În timp ce acesta poate reprezenta un instrument valoros pentru educație și cercetare, profesorii și elevii trebuie să fie atenți și critici cu privire la utilizarea site-urilor web și a canalelor de socializare. Cea mai bună strategie este aceea de a recomanda site-uri de încredere, înarmați cu aceste recomandări. Utilizați IHRA **International Directory of Holocaust Organizations** pentru a afla site-uri utile care pot veni în sprijinul acestei necesități. Lucrarea editată de IHRA, “*Genocidul Rromilor: privire de ansamblu asupra organizațiilor internaționale care cercetează problematicile istorice și contemporane*”, poate sprijini cercetarea despre genocidul comunităților Roma și Sinti.

Subliniați nevoia de a evalua în mod critic toate sursele de informare. Elevii ar trebui să înțeleagă importanța luării în considerare a contextului în care a fost produsă informația și ar trebui ca acestora să le fie oferite instrumente și pregătire pentru analiza critică a oricărei surse.

Există o listă cu probleme principale?

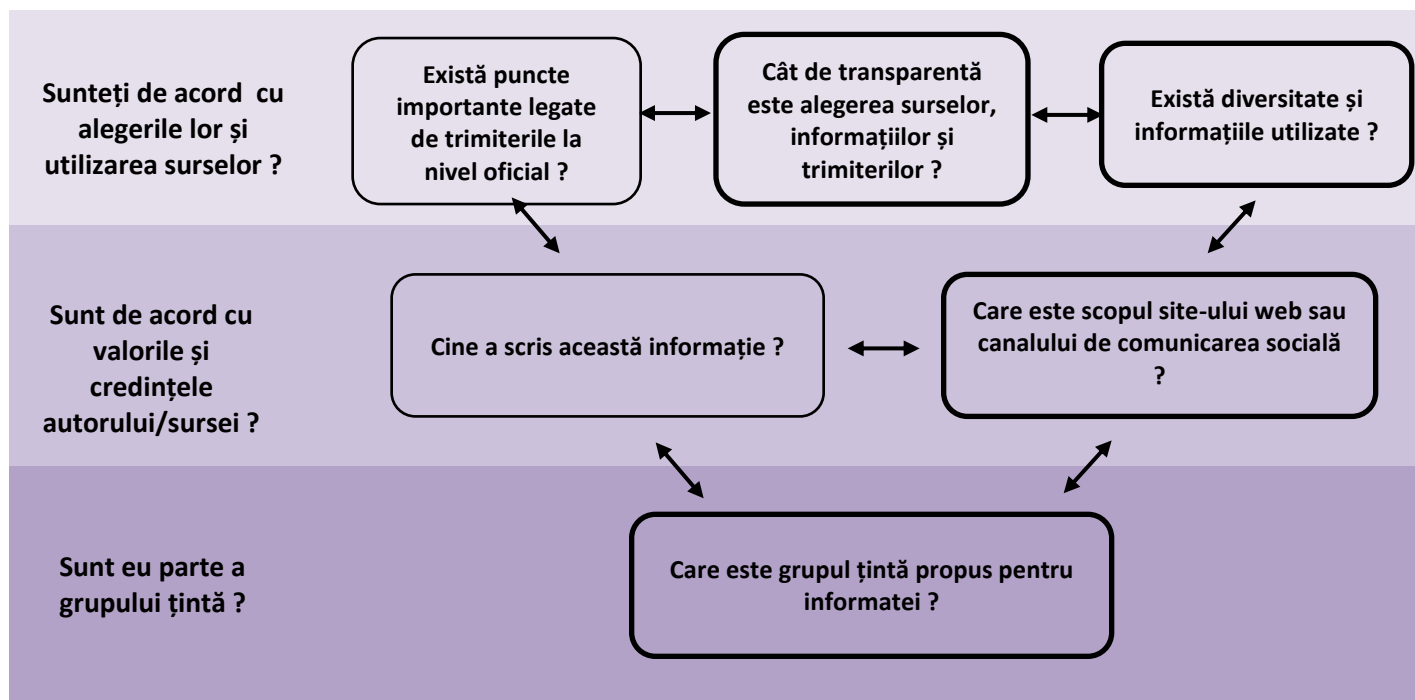

Figura 3. Modele de întrebări pentru abordarea critică a surselor de pe Internet

Un alt element al evaluării critice a surselor de pe internet îl reprezintă discutarea originii, a originalității și scopul materialelor vizuale, precum fotografiile și filmul. Alfabetizarea în domeniul media ar trebui să fie mai degrabă evaluată și consolidată, decât presupusă. Tinerii ar trebui să fie informați că unele site-uri web și unele canale media de socializare sunt produse de către negaționiștii Holocaustului, de antisemiți și de rasiști, cu scopul expres de a răspândi dezinformarea și inducerea în eroare. Ei ar trebui să fie pregătiți să observe și să pună la îndoială relațiile între deținătorul unei surse și contributorii sau respondenții acestuia.

De asemenea, poate fi util să identifice diverse categorii de canale de socializare și să discute despre cum funcționează acestea, care este publicul lor și cel fel de persoane le utilizează. Canalele media de socializare includ:

Rețelele sociale (de exemplu, Facebook, Twitter)

Rețelele pentru partajarea conținuturilor media (spre exemplu, Instagram, YouTube, Snapchat)

Rețelele pentru blogging și publicare (spre exemplu, Wordpress, Tumblr)

Rețelele sociale anonime (spre exemplu, Whisper, AskFM)

Figura 4. Câteva exemple de canale media de socializare

Oricum, ar trebui să se rețină faptul că popularitatea și pătrunderea pe piața specifică a unor anumite site-uri sau aplicații care ar trebui să fie monitorizate, întrucât ele sunt supuse unor schimbări rapide și extreme. Conștientizarea, între limitele profesionale, a modului cum elevii folosesc canalele media de socializare poate reprezenta o parte importantă a educației contemporane.

3.5 CREAREA DE CONEXIUNI ÎNTRE ISTORIE ȘI PREZENT: HOLOCAUSTUL, GENOCIDURILE ȘI VIOLĂRILE DREPTURILOR OMULUI

3.5.1 Dimensiunile Educației pentru Drepturile Omului și relația lor cu educația despre Holocaust

Declarația Națiunilor Unite privind Educația și Formarea pentru Drepturile Omului (2011) definește trei dimensiuni ale Educației pentru Drepturile Omului. Aceste dimensiuni sunt expuse mai jos, în Tabelul 5, împreună cu o descriere a modului cum acestea pot fi asociate cu educația despre Holocaust.

Dimensiunea 1:	-Predarea <i>despre</i> drepturile omului: înțelegerea normelor și a principiilor referitoare la drepturile omului	-Impactul Holocaustului asupra formulării, a codificării și a încălcării drepturilor omului, în special în cuprinsul Declarației Națiunilor Unite privind Drepturile Omului și Convenția Națiunilor Unite privind Genocidul
Dimensiunea 2:	-Predarea <i>cu ajutorul</i> drepturilor omului: utilizarea metodelor bazate pe abordarea drepturilor omului	-Utilizarea de metode active, orientate pe elev, care îi conferă acestuia capacitatea de a-și spori competențele exploratorii, în moduri care respectă, susțin și consolidează drepturile

		elevilor și ale actorilor din domeniul educațional
Dimensiunea 3:	-Predarea <i>pentru</i> drepturile omului: oferirea de capacități elevilor de a aplica și de a susține principiile referitoare la drepturile omului	-Educația despre Holocaust pot furniza studii de caz privind mecanismele și procesele care conduc la violări ale drepturilor omului, care pot să escaladeze în violențe voluntare pe scară largă, cum este genocidul. Perspective referitoare la pace, prevenirea genocidului sau educația pentru cetățenie democratică pot să fie folosite, de asemenea, pentru a examina evenimentele asociate Holocaustului.

Figura 5. Dimensiunile Educației pentru Drepturile Omului, aplicate la procesele de predare și de învățare despre Holocaust

3.5.2. Puncte importante de reținut atunci când combinăm educația despre Holocaust cu Educația pentru Drepturile Omului

În timp ce educația despre Holocaust poate fi un instrument puternic și accesibil privind Educația pentru Drepturile Omului, profesorii ar trebui să țină cont de următoarele puncte importante:

a) Toate sugestiile din cuprinsul acestor Recomandări privind precizia și exactitatea limbajului și a discursului, precum și utilizarea metodelor centrate pe elev, se aplică acelor capitole care includ elemente referitoare la Educația pentru Drepturile Omului.

b) Ar trebui să fie respectat specificul Holocaustului și al altor violări ale drepturilor omului, iar comparațiile ar trebui să fie făcute cu precauție. Compararea evenimentelor presupune cunoașterea detaliată a fiecărui element care urmează a fi comparat, întrucât altfel riscă să contureze comparații de factură non-istorică, acestea împiedicând înțelegerea și blocând gândirea critică și analiza. Actorii din domeniu educațional ar trebui să fie sinceri și clari în privința nivelului lor de expertiză despre Holocaust și despre oricare alt eveniment suplimentar care este supus examinării.

c) Ar trebui să fie făcută o distincție clară între Holocaust și lecțiile generate de acesta. Evenimentele din trecut s-au întâmplat într-o manieră specifică, în baza unor anumite motive, iar simplificarea excesivă a circumstanțelor istorice sau a conceptelor mai cuprinzătoare pentru accentuarea, în special a unor lecții, nu-i servește nici pe elevi, nici pe profesori. Aceștia din urmă ar trebui să fie extrem de precauți în impunerea cunoașterii sau a valorilor contemporane asupra celor din trecut. Sursele primare și umanizarea victimelor ar trebui să evidențieze atât diferențele, precum și similitudinile între evenimente variate.

d) Profesorii ar trebui să facă o distincție clară între călăii din trecut și societățile actuale. Ar trebui să fie evitate judecățile despre “caracterul național”. Spre exemplu, sunt importante ocaziile pentru studierea diverselor răspunsuri ale poporului german la politicile naziste, incluzând sprijinul entuziast, cooperarea, nemulțumirea, apatia sau rezistența activă. Același principiu se aplică și atunci când este examinată atitudinea de colaborare. Evitați folosirea analizelor despre comportamente din trecut pentru a furniza o explicație simplă pentru comportamente actuale.

e) Asigurați-vă că orice comparație a genocidurilor sau a abuzurilor la adresa drepturilor omului nu conduc la o ierarhizare a suferinței, fie ea din trecut sau din prezent. Suferința celor care au fost vizați de către naziști și de către colaboratorii acestora a fost puternică și reală și ar trebui să nu fie utilizată doar pentru a evoca simpatie în prezent. Într-un mod similar, suferința experimentată de ființele umane în diverse contexte merită, de asemenea, să fie recunoscută. Motivele, politicile și procedurile pentru crearea condițiilor privind discriminarea, exploatarea economică, persecuția și crima sunt adeseori variate și complexe – atât în trecut, precum și în prezent. Actorii din domeniul educației le datorează victimelor din trecut și celor din prezent o înțelegere exactă a suferinței în termenii săi proprii, și nu prin raportarea la alții.

Mai presus de toate, este important să reținem că educația despre Holocaust reprezintă un domeniu discret prin însăși natura sa. Deși oportunitățile există în îmbinarea atentă și judicioasă a perspectivelor, atunci când adoptăm o abordare centrată pe drepturile omului cu scopul de a preda despre Holocaust, actorii din domeniul educațional trebuie să fie atenți să evite simplificarea contextului cultural sau alunecarea pe o pantă a comparațiilor de factură non-istorică.

LISTA TERMENILOR CHEIE

Anti-gipsism:

Rasismul împotriva populației considerate a fi “țigani”, deși principalele ținte sunt populația Sinti și Roma.

Anti-iudaism:

Ura și disprețul față de evrei, pornind de la prejudecățile religioase.

Antisemitism:

Definiția de lucru a IHRA, care nu produce efecte din punct de vedere juridic, consemnează că “Antisemitismul este o anumită percepție cu privire la evrei, care poate fi exprimată prin ura contra evreilor. Manifestările retorice și fizice ale antisemitismului sunt îndreptate împotriva evreilor sau ne-evreilor și/sau a proprietății lor, împotriva instituțiilor comunității evreiești și a libertăților religioase”, cuprinzând unsprezece exemple a modalităților în care antisemitismul apare astăzi. În perioada dinainte și de după Holocaust, naziștii și alții au vizat pe evrei cu diferite forme de antisemitism. Efectele unui astfel de anti-semitism au escaladat de la prejudecăți sociale la restricții legale, la arestări în masă, ghetoizări și crime.

Călăi:

Indivizi, care au planificat, organizat, promovat în mod activ și/sau au implementat acte de persecuție și crime.

Colaboratori:

Regimuri și indivizi care au cooperat cu naziștii și au sprijinit în mod activ politicile lor și au desfășurat acțiuni din ordinal naziștilor sau din propria lor inițiativă.

Crime împotriva umanității:

Definiția din articolul 6 al Cartei de la Nurenberg a fost modificată și completată prin Statutul Curții Internaționale Criminale de la Roma, adoptat de Națiunile Unite în 1998. În conformitate cu articolul 7, crima, exterminarea, luarea în sclavie, deportarea sau transferul cu forța al populației, arestarea cu violarea regulilor fundamentale ale dreptului internațional, tortura, violul și alte acte grave, care provoacă în mod intenționat mare suferință sau rănirea gravă a trupului sau a sănătății mentale sau fizice sunt considerate drept crime contra umanității, atunci când sunt

comise ca parte a unui atac pe scară largă sau sistematic îndreptat împotriva oricărei populații civile, în mod intenționat.

Einsatzgruppen:

Echipe mobile ale Poliției Speciale și ale Serviciului de Securitate al S.S. După invazia germană în Uniunea Sovietică în 1941, aceste unități – sprijinite de poliție și de colaboratori locali – au început să ucidă sistematic evrei, împușcându-i și folosind camioane pentru gazat.

Holocaust:

Persecuția și uciderea sistematică, susținută de stat, a evreilor de către Germania Nazistă și colaboratorii săi, între 1933 și 1945.

Lagăre de concentrare:

Instituții organizate în Germania Nazistă pentru a aresta pe dușmanii și adversarii politici. Deseori, aflate în suburbiile marilor orașe, lagărele au constituit un indicator foarte vizibil al dorinței regimului nazist de folosi violența și teroarea. Cei din lagărele de concentrare au fost ținuti în condiții inumane și supuși torturii, înfometării și, în unele lagăre, experimentelor medicale. După izbucnirea celui de al Doilea Război Mondial, autoritățile germane au extins rețeaua lagărelor de concentrare. La finalul războiului, rețeaua de lagăre a cuprins lagăre de muncă, pentru exploatarea forței de muncă a prizonierilor; lagăre de tranzit, pentru a aduna un număr mare de victime înainte de deportare, precum și lagăre de tipul celor dinainte de 1939. Lagărele morții au fost organizate la finalul anului 1941/începutul anului 1942, cu funcția specială de asasinat în masă.

Lagărele morții/centre de asasinat:

Lagăre care au fost organizate pentru uciderea sistematică a evreilor și populației Roma. Stația de camioane de gazare de la Kulmhof (Chelmo) și lagărele de la Belzec, Sobibor și Treblinka au servit exclusiv acestui scop. Auschwitz, Majdanek și Maly Trostinets au cuprins instalații similare acelor din lagărele morții și au jucat, de asemenea, și rolul de lagăre de concentrare, lagăre de muncă și lagăre de tranzit.

Martori tăcuți:

State și indivizi care au fost conștienți de crimele naziste și au decis să nu intervină, deși au dispus de o libertate de acțiune, astfel consolidând puternic hotărârea călăilor de a comite crimele.

Negarea Holocaustului:

Definiția de Lucru a IHRA privind negarea și distorsionarea Holocaustului, fără valoare juridică prevede: “Negarea Holocaustului reprezintă discursul și propaganda care neagă realitatea istorică și dimensiunea exterminării evreilor de către naziști și complicii lor în perioada celui de al doilea război mondial, cunoscută drept Holocaust sau Shoah. În mod specific, negarea Holocaustului se referă la orice încercare de a pretinde că Holocaustul/Shoah-ul nu a avut loc. Negarea Holocaustului poate cuprinde negarea sau punerea la îndoială în mod public a folosirii principalelor mecanisme de distrugere (de exemplu: camerele de gazare, uciderea în masă, înfometarea și tortura) sau motivele genocidului poporului evreu”.

Distorsionarea Holocaustului:

Definiția de Lucru a IHRA privind Negarea și Distorsionarea Holocaustului, fără valoare juridică se referă la o serie de exemple de încercări de pune la îndoială evenimentele din Holocaust. Acestea include (dar nu se limitează la ele) minimalizarea imensă a victimelor Holocaustului; încercări de a învinovăți pe evrei de producerea propriului lor genocid; și, afirmații care proclamă Holocaustul un eveniment pozitiv.

Drepturile omului:

Drepturi intrinseci ale tuturor ființelor umane, indiferent de rasă, sex, naționalitate, etnie, limbă, religie sau de orice alt statut. Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite. la 10 decembrie 1948. au făcut drepturile omului un element important al dreptului internațional. Totuși, drepturile omului nu reprezintă doar produsul secolului al XX-lea, dar sunt vizibile în legislația legală și religioasă, care subliniază individualitatea și demnitatea persoanei umane încă din Antichitate. Drepturile omului au constituit un element indispensabil al ideilor și instituțiilor democratice din Europa cel puțin începând de la Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului, realizată în 1789, în perioada Revoluției Franceze.

Eliberatori:

Indivizi care au luat parte la eliberarea sau ajutarea celor suferinzi în captivitate sau forțați să se ascundă de naziști și de colaboratorii lor. Termenul se referă, în special, la acei soldați, medici și slujitorii ai Bisericii, care au intrat în lagărele de concentrare capturate în 1944-1945.

Evrei:

Iudaismul Ortodox și Reformat definește evreul ca o persoană a cărei mamă este/a fost evreică sau un individ care s-a convertit la iudaism; Iudaismul liberal, adaugă în definiție pe individul, care are un tată evreu. Naziștii au definit pe evrei ca indivizi cu trei sau patru bunici evrei, indiferent de credințele religioase sau afiliațiile indivizilor sau strămoșilor lor. Ar trebui reținut că legile rasiale au fost aplicate în perioade diferite în diferite moduri și în diferite teritorii ocupate și controlate de către naziști și colaboratorii lor. Pentru a complica și mai mult definițiile, în conformitate cu Legile de la Nurenberg, au existat oameni, care au trăit în Germania și din cauza faptului că aveau doar doi bunici născuți în comunitatea religioasă evreiască, erau considerați “corcitură”, adică nici evrei, nici germani. Acești indivizi “amestecați rasial” au fost cunoscuți drept Mischlinge. Ei s-au bucurat de aceleași drepturi ca germanii “rasiali”, dar aceste drepturi au fost reduse prin legislația ce a urmat.

Genocid:

Articolul 2 al Convenției privind Prevenirea și Pedepsirea Crimei de Genocid (1948) definește genocidul drept “oricare dintre următoarele acte comise cu scopul de a distruge, total sau parțial, un grup național, etnic, rasial sau religios, ca de exemplu: (a) uciderea membrilor grupului; (b) cauzarea de răni grave fizice și mentale membrilor grupului; (c) afectarea deliberată a condițiilor de viață ale grupului, menită să ducă la distrugerea fizică a grupului în întregime sau parțial; (d) impunerea de măsuri menite să prevină nașterile în cadrul grupului; (e) transferarea cu forța a copiilor din grup într-un alt grup”. Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat convenția la 9 decembrie 1948. Aceasta a intrat în vigoare la 12 ianuarie 1951, făcând astfel aplicabilă din punct de vedere legal definiția genocidului. Din diferite motive, specialiștii au sugerat definiții diferite.

Ghetou:

Zonă în care evreii au fost siliți să trăiască, separați de restul societății, în perioada celui de al Doilea Război Mondial. Cele mai multe dintre ghetouri s-au aflat în Europa Centrală și Răsăriteană, dar câteva au fost întemeiate pe teritoriul anexat direct de al Treilea Reich între 1939-1941.

Justiție de tranziție:

Măsuri juridice sau nejuridice introduse pentru a rezolva moștenirea represiunii, abuzurilor în ceea ce privește drepturile omului și atrocități în masă în perioada tranzițiilor politice de la regimurile

dictatoriale sau conflictele civile la democrație, respectarea legii și relații pașnice. Dincolo de investigațiile penale și urmărirea călăilor, justiția de tranziție cuprinde documentarea crimelor, despăgubirile și prevederile garanțiilor că nu se vor mai repeta.

Naziști:

Germani și austrieci, care au fost membri ai Partidului Național Socialist al Muncitorilor din Germania sau au sprijinit în mod activ regimul lui Hitler.

Rasism:

Prejudecată instituțională și/sau individuală, discriminare sau antagonism îndreptat împotriva cuiva de o rasă diferită, bazată pe credința că propria rasă este superioară.

Rezistență:

Activități cu scopul de a opri sau reduce politicile și programul criminal nazist. Deoarece naziștii au dorit să ucidă toți evreii din Europa, sprijinirea și ajutorarea evreilor pot fi considerate o formă de rezistență cel puțin din 1942 înainte. Legătura cu condițiile locale specifice este esențială pentru înțelegerea acestui termen.

Rezistenți:

Indivizi care s-au opus în mod activ politicilor și programelor naziste de diferite tipuri.

Roma și Sinti:

Populația Roma și Sinti s-a așezat cu secole în urmă în statele Europei moderne. Termenul “Sinti” desemnează pe membrii unei minorități etnice, care s-au așezat la începutul secolului al XV-lea în Germania și în statele învecinate. Termenul de “Roma” se referă la minoritatea etnică care a trăit începând din Evul Mediu în Europa Răsăriteană și de Sud-Est. De la începutul secolului al XVIII-lea populația Roma a migrat în Europa Occidentală și s-a așezat acolo. În afara statelor vorbitoare de limba germană, termenul de “Roma” este, de asemenea, utilizat ca un termen colectiv pentru minoritatea etnică ca întreg. Precum evreii, Sinti și Roma a fost declarați ca fiind “străini din punct de vedere rasial” și, ca urmare, au fost excluși din “comunitatea poporului”. Naziștii au persecutat oamenii ca “țigani”, pe cei care au avut cel puțin un străbunic identificat ca “țigan”. Această persecuție a escaladat în genocidul împotriva populației Roma, care a trăit în statele conduse de naziști.

Salvatori:

Indivizi care au ajutat victimele naziștilor în diferite moduri, pentru a le salva viețile. Salvatorii evreilor, care au ajutat fără motive egoiste sunt cei denumiți deseori “Drepti între Popoare”, un titlu conferit de Yad Vashem, Memorialul și Muzeul Holocaustului din Israel, pe baza analizei mărturiei și documentelor, care susțin că salvarea a fost realizată din motive altruiste și nu pentru câștiguri personale.

Shoah (Șoah):

Un cuvânt din limba ebraică care semnifică “catastrofă” sau distrugere. Termen utilizat în cultura Israelului pentru numi Holocaustul; el evită sugestia că victimele au fost “sacrificate” sau “martirizate”. De asemenea, este utilizat pe larg în Franța și alte zone ale Europei continentale, unde a câștigat teren după filmul Shoah din 1985, regizat de Claude Lanzmann.

Supraviețuitori:

Indivizi care au trăit în perioada Holocaustului, înțeles ca persecuția sistematică și uciderea evreilor, susținută de către stat, de către Germania nazistă și colaboratorii săi, între 1933 și 1945. Se referă și la cei care au supraviețuit lagărelor de concentrare, ghetourilor și execuțiilor realizate de către Einsatzgruppen; această categorie include evrei refugiați din Germania și Austria din anii 30 și aceia salvați în cadrul unor operații, precum Kindertransport. Include, de asemenea, copiii ascunși sau dați spre adopție, pentru ai se ascunde identitatea. A doua și a treia generație se referă la copiii și nepoții supraviețuitorilor.

Victime:

Indivizi care au fost uciși de naziști sau colaboratorii lor sau care au suferit pierderi grele urmare a actelor de persecuție.

DECLARAȚIA DE LA STOCKHOLM ȘI DEFINIȚIILE DE LUCRU ALE IHRA

DECLARAȚIA DE LA STOKHOLM

Declarația Forumului Internațional privind Holocaustul (sau “Declarația de la Stockholm”) reprezintă documentul fondator pentru Alianța Internațională pentru Comemorarea Holocaustului (IHRA) și continuă să servească drept bază de afirmare permanentă a fiecărei țări membre a IHRA cu privire la angajamentul de a respecta principiile comune.

1. Holocaustul (Shoah) a constituit o provocare fundamentală a bazelor civilizației. Caracterul fără precedent al Holocaustului va avea mereu o semnificație universală. După jumătate de secol, acesta rămâne un eveniment suficient de apropiat în timp pentru ca supraviețuitorii să fie martori ale ororilor ce au afectat poporul evreu. Suferința extraordinară a multor altor milioane de victime ale regimului nazist a marcat profund întreaga Europă.
2. Dimensiunea Holocaustului, planificat și realizat de regimul nazist trebuie să rămână pentru totdeauna în memoria noastră colectivă. Sacrificiul de sine a celor care au sfidat regimul nazist și, uneori, și-au dat viața pentru a proteja sau pentru a salva victime ale Holocaustului trebuie, de asemenea, să rămână în inimile noastre. Gravitatea acelor evenimente, dar și curajul celor care au îndrăznit să li se opună pot constitui, pentru noi, etaloane pentru a înțelege capacitatea umană de a se raporta la bine și la rău.
3. Atât timp cât umanitatea este încă marcată de genocid, purificare etnică, rasism, antisemitism și xenofobie, comunitatea internațională are o responsabilitate solemnă de a lupta împotriva acestora. Împreună trebuie să susținem adevărul cutremurător al Holocaustului față de cei ce îl neagă. Trebuie să accentuăm angajamentul moral al popoarelor noastre și angajamentul politic al guvernelor noastre pentru a ne asigura că generațiile viitoare vor înțelege cauzele Holocaustului și vor reflecta cu privire la consecințele acestuia.

4. Ne angajăm să intensificăm eforturile noastre pentru a promova educația, comemorarea și cercetarea despre Holocaust, atât în acele state care au realizat multe în acest sens, cât și în cele care aleg să se alăture acestui efort.
5. Ne angajăm în mod colectiv să încurajăm studiul despre Holocaust, în toate dimensiunile sale. Vom promova educația despre Holocaust în școlile și universitățile noastre, în comunitățile noastre și o vom încuraja în alte instituții.
6. Ne angajăm în mod colectiv să comemorăm victimele Holocaustului și să îi onorăm pe cei care s-au opus Holocaustului. Vom încuraja forme potrivite de comemorare a Holocaustului în statele noastre, inclusiv sub forma unei Zile Naționale de Comemorare a Holocaustului.
7. Ne angajăm în mod colectiv să facem lumină asupra acelor aspecte legate de Holocaust ce nu sunt încă pe deplin elucidate. Vom face toți pașii necesari pentru a facilita accesul la arhive și pentru a ne asigura că toate documentele privind Holocaustul sunt disponibile pentru cercetători.
8. Este potrivit ca acest eveniment, prima conferință internațională importantă a noului mileniu, să declare angajamentul de a semăna semințele privind un viitor mai bun, printre semnele unui trecut dureros. Ne exprimăm regretul pentru suferința victimelor și suntem inspirați de lupta pe care au dus-o. Angajamentul nostru trebuie să fie acela de a ne aminti de victimele care au pierit, de a respecta supraviețuitorii și de a reafirma aspirația comună a umanității pentru înțelegere reciprocă și dreptate.

DEFINIȚIILE DE LUCRU PRIVIND ANTISEMITISMUL

Definiția de Lucru privind Antisemitismul nu are caracter juridic obligatoriu și a fost adoptată de IHRA în anul 2016 și de atunci a fost adoptată sau sprijinită de un număr de țări și de guverne. La data de 26 mai 2016, Plenara de la București a decis

Să adopte definiția de lucru privind antisemitismul care nu are caracter juridic obligatoriu:

“Antisemitismul reprezintă o anumită percepție cu privire la evrei, care poate fi exprimată drept ura împotriva evreilor. Manifestările retorice și fizice ale antisemitismului sunt îndreptate împotriva indivizilor evrei sau ne-evrei și/sau împotriva proprietății lor, împotriva instituțiilor și libertăților comunității evreiești”.

Pentru a îndruma IHRA în demersurile sale, următoarele exemple ar putea servi drept o serie de ilustrări în acest sens:

Manifestările pot include vizarea Statului Israel, perceput drept o colectivitate a evreilor. Oricum, criticile aduse Israelului, similare cu acelea aduse împotriva oricărui alt stat, nu pot fi considerate drept antisemite. Antisemitismul acuză frecvent pe evrei că au conspirat în vederea prejudicierii umanității, fiind folosit adesea pentru a-i învinovăți pe evrei pentru “lucrurile care nu au mers bine”. Acest aspect se exprimă la nivelul discursului sau în scris, în forme vizuale sau în acțiuni și utilizează stereotipuri sinistre și trăsături negative de caracter.

Exemplele contemporane de antisemitism în viața publică, în media, în școli, la locul de muncă sau în sfera religioasă, ar putea include următoarele manifestări, luând în considerare contextul general, fără a se limita la:

- Invocarea privind aprobarea sau justificarea uciderii sau a rănirii evreilor, în numele unei ideologii radicale sau a unei perspective extremiste, specifice unei religii.
- Aducerea unor acuzații false, dehumanizante, demonizante sau acuzații bazate pe stereotipuri despre evreii înșiși ori despre puterea evreilor ca un grup – așa cum este, spre exemplu, dar fără caracter exclusiv, mitul despre o conspirație evreiască mondială sau despre evreii care controlează media, economia, guvernul sau alte instituții ale societății.

- Acuzarea evreilor ca popor, pentru faptul de a fi responsabili pentru delictre reale sau imaginate, comise de către un singur evreu sau de un grup de evrei, sau chiar și pentru acte comise de non-evrei.
- Negarea existenței, a dimensiunii, a mecanismelor (spre exemplu, camerele de gazare) sau a intenției de exterminare îndreptată împotriva poporului evreu, desfășurată de către Germania național-socialistă, de susținătorii acesteia și de complicii săi, în timpul celui de-al doilea război mondial (Holocaustul).
- Acuzarea evreilor ca popor, sau a Israelului ca stat, cu privire la inventarea sau la exagerarea Holocaustului.
- Acuzarea cetățenilor evrei de faptul că sunt mai loiali Statului Israel, sau unor presupuse priorități la nivel global, decât intereselor proprii lor națiuni.
- Negarea dreptului poporului evreu la autodeterminare, spre exemplu prin afirmarea că existența Statutului Israel este un demers rasist.
- Aplicarea dublului standard prin solicitarea unui comportament care nu este așteptat ori solicitat de la nici o altă națiune a lumii.
- Utilizarea de simboluri sau de imagini asociate antisemitismului clasic (spre exemplu, afirmația conform căreia evreii l-au ucis pe Iisus sau că ar fi însetați de sânge provenit de la sacrificii omenesci), pentru a caracteriza Israelul sau pe israelieni.
- Trasarea de comparații între actuala politică a Israelului și aceea a naziștilor.
- Învinovățirea evreilor, în mod colectiv, pentru acțiuni întreprinse de Statul Israel.

Actele antisemite sunt de natură criminală atunci când sunt definite astfel de lege (de exemplu, negarea Holocaustului sau distribuirea de materiale antisemite în unele țări).

Infrațiunile au caracter antisemit atunci când țintele atacurilor, fie că este vorba despre persoane sau despre proprietate – cum sunt clădirile, școlile, lăcașele de cult și cimitirele – sunt alese pentru că acestea sunt percepute ca fiind evreiești sau legate de evrei.

Discriminarea antisemită constituie negarea pentru evrei, a oportunităților sau a serviciilor disponibile pentru alții și este ilegală în multe state.

DEFINIȚIA DE LUCRU A NEGĂRII HOLOCAUSTULUI ȘI A DISTORSIONĂRII

Definiția de lucru a Negării și a Distorsionării Holocaustului nu are caracter juridic obligatoriu și a fost adoptată la întâlnirea plenară a IHRA de la Toronto, din anul 2013.

Negarea Holocaustului reprezintă discursul și propaganda care neagă realitatea istorică și dimensiunile exterminării evreilor de către naziști și de către complicități acestora în timpul celui de-al doilea război mondial, cunoscut sub numele de Holocaust sau de Shoah. Negarea Holocaustului se referă în mod specific, la orice încercare de a pretinde că Holocaustul, Shoah-ul nu a avut loc.

Negarea Holocaustului poate include negarea sau punerea la îndoială, în spațiul public, a utilizării principalelor mecanisme de distrugere (cum sunt camerele de gazare, împușcarea în masă, înfometarea și tortura) sau a caracterului intenționat al genocidului împotriva poporului evreu.

Negarea Holocaustului, în diversele sale forme, constituie o expresie a antisemitismului. Încercarea de a nega genocidul evreilor este un efort de a exonera național-socialismul și antisemitismul de vina sau de responsabilitatea privind genocidul împotriva poporului evreu. Forme ale negării Holocaustului includ, de asemenea, acuzarea evreilor, pentru exagerarea sau crearea Shoah-ului pentru câștiguri de natură politică ori financiară, ca și cum Shoah-ul însuși ar fi fost rezultatul unei conspirații premeditate de evrei. În acest caz, scopul este acela de a-i învinovăți pe evrei și de a legitima, încă o dată, antisemitismul.

Scopurile negării Holocaustului privesc adesea reabilitarea unui antisemitism explicit și promovarea unor ideologii politice și a unor condiții potrivite pentru apariția unui eveniment similar cu acela pe care îl neagă.

Distorsionarea Holocaustului se referă, între altele, la:

1. Eforturile intenționate de a scuza sau de a minimiza impactul Holocaustului sau al principalelor elemente ale sale, inclusiv ale colaboratorilor și ale aliaților Germaniei naziste.
2. Minimizarea brutală a numărului de victime ale Holocaustului, în contradicție cu datele furnizate de sursele credibile.
3. Încercările de a-i învinovăți pe evrei pentru cauzarea propriului genocid.
4. Afirmările care prezintă Holocaustul drept un eveniment istoric pozitiv. Aceste afirmații nu constituie negarea Holocaustului, dar se află într-o legătură strânsă cu

aceasta, ca o formă radicală a antisemitismului. Ele ar putea sugera că Holocaustul nu a mers suficient de departe în atingerea scopului său de a implementa “Soluția Finală pentru Chestiunea Evreiască”.

5. Încercările de a estompa responsabilitatea pentru înființarea lagărelor de concentrare și a lagărelor morții, proiectate și conduse de Germania nazistă, prin aruncarea răspunderii asupra grupurilor etnice.

RESURSE SUPLIMENTARE

Ca anexă la Recomandările IHRA privind Educația cu privire la Holocaust, există o varietate de instrumente și resurse care sprijină această activitate. Lista de mai jos menționează doar câteva...

Pentru mai multe informații despre cum să cercetezi Holocaustul în contextul prevenirii genocidului, educației pentru drepturile omului sau să examinezi trecutul violent, aveți în vedere **UNESCO's Education about the Holocaust and preventing genocide: A policy guide**, 2017, disponibil în limbile engleză, franceză, spaniolă, arabă și portugheză: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000248071>

Pentru a înțelege mai bine Holocaustul și contextul său, vizitați **United States Holocaust Memorial Museum's online Holocaust Encyclopedia**, care conține sute de articole, care prezintă fapte importante, conținuturi, surse primare și întrebări de gândire critică: <https://encyclopedia.ushmm.org/>

Pentru contextul istoric al unor fapte istorice cheie, cercetați filmele cu caracter educațional de la Yad Vashem: <https://www.yadvashem.org/education/educational-videos.html>

Pentru a cunoaște mai multe despre predarea și învățarea cu privire la antisemitism, în cadrul căruia Holocaustul este inclus ca un subiect important, cercetați activitatea ODIHR și UNESCO cu privire la antisemitism în educație: **Guidelines for Policymakers**, Mai 2018; este disponibil în cel puțin șapte limbi: <https://www.osce.org/odihr/383089>

Pentru informații suplimentare cu privire la genocidul populației Rroma și Sinti, aceste două resurse online oferă o bună introducere: www.romasintigenocide.eu și www.romasinti.eu

Pentru mai multe idei despre modalitatea cum pot fi abordați elevii de nivel primar cu privire la Holocaust, vizitați notele pedagogice ale Memorial de la Shoah: <http://www.memorialdelashoah.org/en/education-training/pedagogical-notes/primary-school.html>

Pentru mai multe informații cu privire la site-urile de comemorare a Holocaustului, cercetați publicația Agenției Europene pentru Drepturi Fundamentale din 2010 **Excursion to the past – teaching for the future: Handbook for teachers**, disponibilă în format PDF în nouă limbi diferite. <https://fra.europa.eu/en/publication/2010/excursion-past-teaching-future-handbook-teachers>